АДУУҺА МАЛДАА ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГ ЕХЭЭР БЭЛЭДХЭЭД,

ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ, алдарта партиингаа ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые угтая!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 178 (9010)
ИЮЛИИН
31
ПЯТНИЦА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

ШАМДУУЛА, ТҮРГЭДҮҮЛЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛЭЭ!

КПСС-эй ЦК-гэй ноябрь — декабрьда болохо Пленум тухай мэдээсэлээр зоригжоһон Бурят ороной ажалшад улам ехэ амжалта ажал хэрэгтээ туйлахын түлөө үргэн дэлисэтэйгээр тэмсэнэ. Тэрэ тоодо хүдөө ажахын ажалшад илангаяа ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Энэншье ойлгосотой. Пленум манай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэнь ха юм.

Республикынгаа хүдөө ажахын гол һалбари болохо мал ажалые саашадань эрид дэбжээхын тула нэн түрүүшээр бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл саг соонь бэлэдхэжэ абаха хэрэгтэй. Энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ саг болзорнь гээл мүнөө гээшэ. Энээниие һайнаар ойлгоһон колхозниктууд, совхозуудай хүдэлмэришэд «Жэл хахад, хоёр жэл хүрэхэ тэжээл ниитынгээ малда бэлэдхэжэ абая!» — гэһэн уряае халуунаар дэмжээд, үбһэ хуряалгын, силос даралгын хүдэлмэриие хурдан түргэнөөр ябуулна.

Иимэ үүсхэл гаргаһан Кударын аймагай колхозниктууд тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө богонихон болзорой туршада, таряа хуряалгын эхилтэр дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө эндэхид ниитынгээ үнеэн бүридэ 3—3 тонно силос дараад байна. Мүн үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие хурдан түргэнөөр ябуулна.

Гол түлэб эмхидхэлэй хүдэлмэриие шадамар бэрхээр ябуулжа, ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэжэ шадаһанайнгаа ашаар эдэнэр иимэ амжалта туйлажа байһаниинь элитэ. Энээниие мүн Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозойхид, «Знамя Ленина» колхозой гэшүүд ажал хэрэгээрээ дахин батална. Имагтал тэгшэ газар дээрэ силос дараха түрүү арга үргэнөөр хэрэглэжэ, мүнөө тэдэнэр үнеэн бүридөө 2,5—3 тонно силос дараа.

Эндэхи колхозой правлени, совхозой дирекци, партийна организацинууд тэжээл бэлэдхэлгэдэ хамаг хүсэеэ, ажал хэжэ шадаха бухы хүн зоноо, машина, техникэеэ, мори унаагаа—бүрин элсүүлхэ, хүсэд дүүрэн ашаглаха хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулна. Иимэ зорилгоор ажалай эмхидхэл, түлөөһэ, хиналта шалгалта һайнаар табигданхай. Тиимэ дээрэһээ тэжээл бэлэдхэлгэ эдэ аймагуудта үдэрһөө үдэртэ түргэдэжэ, таряа хуряалга болотор дүүрэхэнь дамжаггүй.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие гол түлэб таряа хуряалгын эхилтэр түгэсхэхэ гээшэ ехэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ, энэ хүдэлмэри саашаа унжагайруулагдабал, хүн зон, машина, техникэ таряа хуряалгын, гүрэндэ тушаалгын ажалда элсүүлэгдэжэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ ехэ хохидол ушаруулагдаха байна.

Гэхэ зуура, республикымнай олон колхоз, совхозууд унжагай нобшоор ажаллажа байна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үбһэ һурилхэ график июлиин 25-най мэдээгээр оройдоол 20 процент, силос дараха график—60 процент дүүргэгдээ. Гадна сабшалга һурилэлгэ хоёрой хоорондо ехэ забһар гаранхай. Сабшагдаад байһан талмайн оройдоол 47 процент дээрэһээнь ногоон һурилэгдөө. Тиихэдэ зарим аймаг, колхоз болон совхозууд бүришье муу байдалтай.

Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагай колхозууд 5556 га үбһэ сабшаад, арайхан гэжэ 814 гектарайнь үбһэ сомоолоо. Хориин аймаг сабшагдаһан талмайнгаа 12,7 процент дээрэһээнь үбһэ суглуулжа һурилөөд байна. Ториин аймагай «Улаан Бургалтай» колхоз һаяхан лэ июлиин 22-то үбһэ хуряалгада жэгдэрэн ороо. Тиихэдээ энэ тон шухала, харюусалгатай хүдэлмэридэ хүсэд һайн бэлэдхэлгүй байһаниинь түрүүшын үдэрһөө эхилжэ тодорбо. Машина, техникэнь эбдэрхэ, хүдэлмэридөө олон хүнэй гарахагүй гэхэ мэтэ эмхидхэлэй дутуу дунданууд үдэр бүри ушарна. Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 1975 га сабшалангайнгаа гурбанайнь нэгэшье хубиие сабшажа дүүргээгүй, силос дараха түсэбөө арбаадшье процент хүргөөдүй байха юм.

Мүн Баргажанай, Заиграйн, Хориин, Курумканай аймагуудай колхозуудаар иимэ дутагдалнууд олон байһаар. Эдэ бүгэдэнь тэжээл бэлэдхэлые түргөөр, шамдуугаар ябуулха хэрэгтэ ехэ һаад ушаруулна. Энээнэй гол шалтагаан гэхэдэ, ёһотой һайн эмхидхэл үгы, энэ хэрэгтэ хүн зон олоороо элсүүлэгдэнэгүй, урмашуулагданагүй, мүн ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Эдэ бухы дутагдалнуудые ойрын сагта усадхахын түлөө колхозник, совхозой хүдэлмэришэн бүхэн, коммунист, комсомол бүхэн тэмсэхэ уялгатай. Тиигэбэл ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл түргөөр суглуулжа абаха арга боломжо дүүрэн байгуулагдахал.

Тэрээнһээ гадна, ажалые һайнаар эмхидхэхэ хэрэг колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гол анхаралда байха зэргэтэй. Энэ талаар Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь А. Перевалов) дүй дүршэл ехэ һайшаалтай. Үбһэ хуряалгын ажал дээрэ звенонууд байгуулагдаад, тэрэнэй гэшүүдэй ажалай мүнгэн, натуральна түлөөһэн үбһэ суглуулһанай, силос дараһанай ехэ багаһаа дулдыдадаг. Ажалаа иигэжэ эмхидхэхэдэнь хүн зон олоороо энэ хүдэлмэридэ хабаададаг, урматайгаар хүдэлдэг байха юм. Энэ үүсхэлые бухы колхозууд һайшаан дэмжэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Машина, техникэеэ, мори унаагаа бүгэдыень үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ ябадал тэжээл бэлэдхэлгые эрид түргэдхэхэ тон шухала арга мүн.

Хүдөөгэй механизаторнууд, РТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд! Ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, машина, техникэеэ эзэн ёһоор абажа, үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглахын түлөө эрид шууд тэмсэгты!

Хүдөөгэй бухы ажалшад! Тэжээл бэлэдхэлые түргөөр, шамдуугаар ябуулагты, ниитынгээ малые жэл хахад, хоёр жэл хүрэхэ тэжээлээр хангахын түлөө эрид шууд тэмсэгты!

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй зууршалгаар РСФСР-эй дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудай союзно-республиканска министерство байгуулба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум РСФСР-эй дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудай министрээр нүхэр **Столетов** Всеволод Николаевичые томилоо.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг Ленинградска областьдо барюулагдаба

ЛЕНИНГРАД, июлиин 29. (ТАСС). Энэ жэлэй хоёрдохи кварталда хойто болон баруун-хойто зонодо мал ажалай продукци ехээр абажа эрхим амжалта туйлаһанай түлөө РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг областьдо барюулгада зорюулагдан хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй областной зүблөөн Смольнын актова зал соо июлиин 29-дэ болоо.

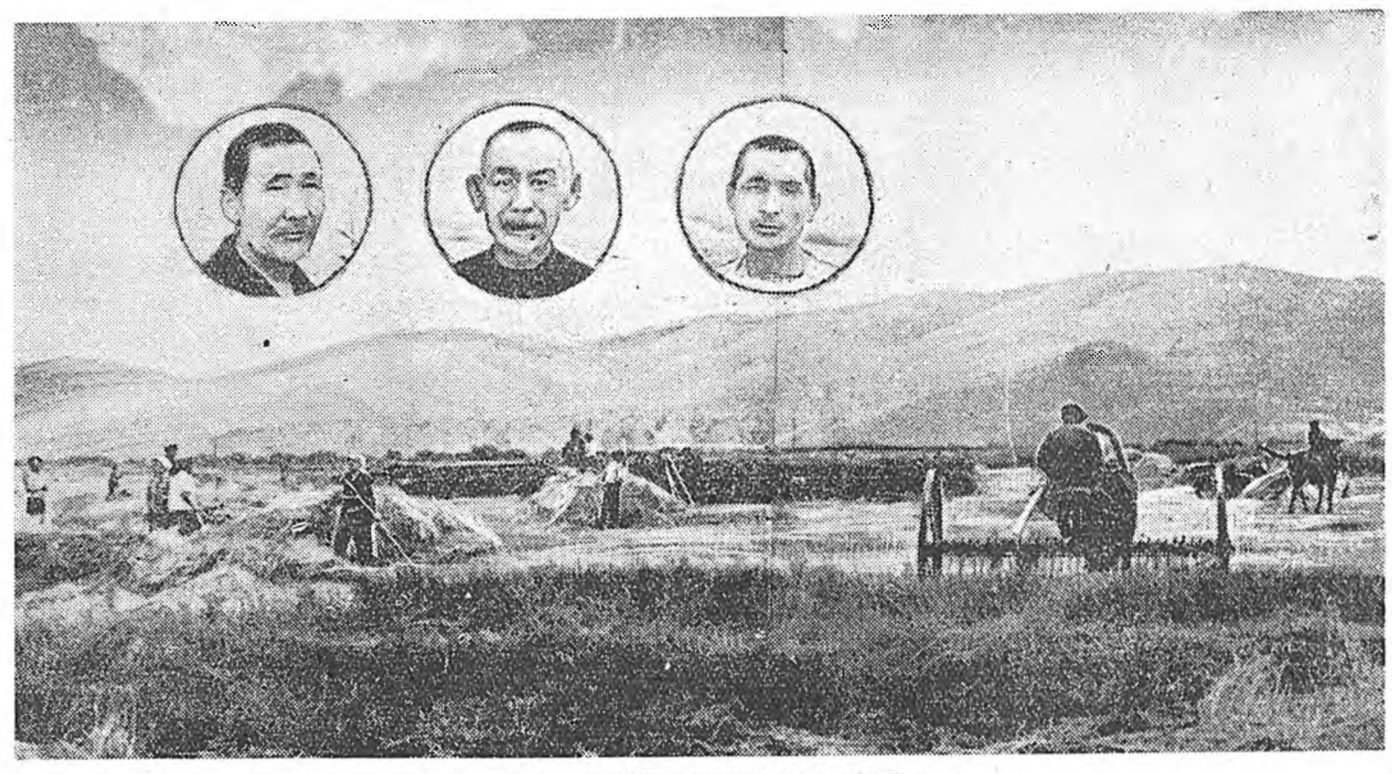
Жэлэй түрүүшын хахадай туршада малшадай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд тухай, мал ажалай продукци ехээр абаха талаар хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд гэһэн элидхэл областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов хэбэ. Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд дээдэ хайрын түлөө Россин Федерациин правительствода баяр хүргэһэн байна.

Мүнөө областиин түрүү ажахынууд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые нэрэтэй солотойгоор угтахые эрмэлзэн, социалистическэ уялгаяа дахин хаража үзөөд, хүдөө ажахын продукци ехээр абаха шэнэ арга боломжо бии гэжэ тоолобо. Олохон колхоз, совхозууд жэлэйнгээ даалгабариие ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. С. Полянский областиин түлөөлэгшэдтэ дамжуулгын Улаан туг барюулба. Удаань Д. С. Полянский дээдэ хайра абаһантайнь дашарамдуулан областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые амаршалха зуураа, мал ажалай ашаг шэмые, хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ арга олгохо зорилгонууд тухай хэлээ.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь И. В. Спиридонов зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

ҮБГЭН ЛУГОВОДОЙ ҮГЭ

Оронго нютагта хүрэмсөөрөө нэгэ колхознигтой золгожо, 300 жэлэй алдарта ойн найраар Ленинэй ордендо хүртэһэн эндэхи луговод үбгэн тухай асуухадамнай: «аа, манай Кишиктуев үбгэнтэй уулзаха һанаатай һэмты? Хэшэгтэй баабаймнай Зүүн Оронгынгоо сабшалан дээрэ байгаа ааб даа. Ондоо хаана байха һэм...» гэжэ харюусаба.

«Кишиктуев... Хэшэгтэй баабай...» Хүниие нэрлэхэдээ—һайгааршье, муугааршье—зон яагаа тобшоор аад, онобшотой мэргэнээр тааруулжархидаг гээшэб. Теэд үбһэ ногооной үндэр баян ургаса ургуулжа, урматай үгөөрөө зон нүхэдөө урмашуулжа, уряалжа, хүндэтэй болоһон, үнэн сэхэ, оролдосото ажалаараа гүрэн түрын дээдэ хайрада — Ленинэй ордендо хүртэһэн үндэр наһатай луговодоо ондоогоор юун гэжэ нэрлэлтэйб, яажа хүндэлэлтэйб?

...Багахан хүтэл дабахалаар хэдэн зуун гектар дээрэ хабтайһан Сэлэнгын үргэн ехэ тохой урдамнай нэмжын хүхэржэ байба. Сабшалан соогуур ябахада үдхэнөөр, үндэрөөр ургаһан ногоон зарим газарта мушхараад унашанхай.

Үбһэшэдэй отог дээрэ ерэхэдэ хэдэн хүн косилкын эри хурсадажа, гэрэй һүүдэртэ буурал сагаан толгойтой нэгэ үбгэжөөл хажуур дабтажа һууба. Үбгэжөөлэй хажууда шэнэхэн шэнэхэн аса, тармуурнууд үлгөөтэй.

—Эндэ үбһэ ногооной баян ургаса ургуулдаг үбгэжөөлнүүд ажаллажа байдаг юм гэжэ дуулаад, уулзажа хөөрэлдэхэеэ ерээ һэмди. Тэдэ үбгэжөөлнүүд хаана ажаллажа байна гээшэб?—гэжэ асуухада тушаан боложо эндэ дайралдаһан комплексно бригадын бригадир нүхэр Эрдынеев энеэбхилэн:—нэгэниинь тэрэ гэрэй һүүдэртэ хажуур дабтажа һууна. Нүгөө хоёрынь тээтэр зүүн тээ һүрилэгдэжэ байһан сомоонуудые толгойлжо, һахы һалаг ажаллажа байна»,—гэжэ харюусаба.

—Далан таба хүрэжэ, үбгэн наһан болоһон хадам хажуур дабтажа, аса, тармуур эшэлжэ һуу даа гээд, нүгөө хоёрни сомоонуудай оройдо гарашанхай, залуушуулаар тэн тэрээ ажаллажа байна,—гэжэ луговод үбгэн Ринчин-Доржо Ринчинов хэлэнэ.

Үбгэн луговодтой хөөрэлдөөд, тармалга, сомолго боложо байһан газарта ошоходо дандаа залуушуул—хүхюутэй найртайгаар, сүлөө забдагүйгөөр ажаллажа байба. Эдэмнай үбһэ хуряалгадань Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхоздо туһалхаяа ерэһэн зооветеринарна институдай студентнүүд гээшэ.

Залуушуулда заажа байгаад,

һаншаг сагаан толгойтой, дунда зэргын бэетэй, бушуу тэшүү янзын үбгэжөөл шэнэ сомоогой һуури татажа байба. Энэ үбгэжөөлнай нөөхи Ленинэй ордендо хүртэһэн Лодой Будаевич Кишиктуев байгаа.

— Бухалнуудаа зосоо тээшэнь, бэе бэендэнь няалган татаад, сомоогойнгоо углуунуудыень тэгшэхэн болгожо һуури татаха хэрэгтэй. Мүнөө жэлнай ехэ шиигтэй жэл боложо байна. Сомоонуудые дан үргэнөөр бэшэ, харин нарин, хабшагараар аад, үндэрнүүдээр бодхоохадо һайн байха. Тиимэ байгша юм, хүбүүд,—гэжэ байгаад үбгэн хүбүүдтээ ойлгуулна.

— Үбһэнэй ургаса хэр гээшэб?—гэжэ асуухада:

—Энэ зүүн хажуугаар бодожо байһан бухалнуудые харахадатнай ямар байна. Жэгдэл, иимэл даа. Зарим газартаа үшөөшье үдхэн байха,—гэжэ үбгэжөөл омгорхолтойгоор харюусана.

Нээрээшье, бухалнуудые харахада, зайгүй бута болодог мэтээр, барсайлдажа харагдана.

—Энэ Зүүн Оронгымнай тохойдо 300-гаад гектар сабшалан бии юм. Нёдондо га бүриин 25-аад центнер гараа һэн. Мүнөө жэл 30—40 центнер үбһэн хуряагдана,—гэжэ суута луговод саашань хөөрэнэ:—Яагаад иимэ һайн ургаса хуряагдааб гэжэ гү? Уһалха, үтэгжүүлхэ, оролдохо хэрэгтэйл даа. Бидэ гурбан үбгэд һүүлдэ уһаар дутажа, һаатажа байлтагүй, һубаг канавануудаа, хаалтануудаа эртээнһээ бэлдээд, уһалжа захалхадаа миин лэ сабшалан дээгүүрээ урадхуулжархидаг бэшэ, эндэ тэндэнь хаажа боожо байгаад, илангаяа добо дошо газарнууд тээшэнь хашажа гаргахаяа оролдодогбди. Сабшалангай газар хэзээдэшье стол шэнги тэгшэхэн байдаггүй ха юм.

Саашань хэлэхэдэ, сабшалангые яаража эртэ уһалһанай хэрэггүй гэжэ бидэнэр һанадагбди. Хабарай эхеэр уһалхада һүниндөө сайртажа хүрөөд, ногооной үндэһэ хүлдөөжэрхинэ гэжэ һанагдана. Тиигээд эртэ уһалһан сабшалангай ногоон үндэрөөр ургаашье һаа, шэлгэн байдаг. Олонхи ногоонойнь үндэһэн хүлдэжэ, хосоршоно ха юм. Бидэнэр май һараһаа эхилээд лэ, богони болзортойгоор хоёрложо, гурбалжа байгаад уһалдагбди. Мүн сагай уларил харалсаха хэрэгтэй. Мүнөө жэл ехэ шиигтэй байхадань гурбадахи уһалалга хээгүйбди.

Шэбхэһээ гадна минеральна үтэгжүүлгэ гээшэ сабшаланда аргагүй шухала даа. Бидэнэр канавынгаа эхиндэ хонхосог нүхэ малтажа, тэрээн соогоо калийна дабһа хээд, уһаарнь угаалган урадхуулжа, сабшалангаа үтэгжүүлдэгбди. Мүн суперфосфат ногооной ургаса аргагүй дээшэлүүлдэг.

Иимэл даа. Иигэжэл гурбан үбгэд—нэгэмнай 70, бинь 60, тэрэ зүүн сомоодо ажаллажа байгааша нүгөөдэ Тогоошо Ринчиновнай 50 гараһан—ажаллажа байдагбдил даа.

Дээдэ хайра—Ленинэй орден барюулхадаа нүхэр Полянский иигэжэ юрөөгөө: «үшөө олон удаан жэлдэ түрэл колхозойнгоо, ашана гушанарайнгаа аша туһада ажаллажа ябаарай». Би энэ юрөөлдэнь иигэжэ харюусааб: «Хамтын хэрэгэй, зон нүхэдэйнгөө, парти, правительствынгаа аша туһын тулада хүсэ шадалаа гамнахагүйб, хүлһөө дуусатараа ажаллахаб», Тиихэдэмнай: «Молодец! Бэрхэш» гээ.

Жаргалта байдал—коммунизм хараһайб гэжэ һанагшаб. Долоон жэлэй түсэбтэй танилсаад байхадаа, харахашьеб гэжэ һананаб...

Иимэ һайн һайхан, хэшэгтэй бэлигтэй үгэтэй, хүнгэн сарюун үбгэжөөл коммунизмын жаргалта сагые үзэхэ, түрэл колхозойнгоо, аша гушанарайнгаа аша туһын тулада олон удаан жэлнүүдтэ ажаллаха байһаниинь найдамтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүүн Оронгын сабшалан дээрэ тармалга, сомолго боложо байна. Хүрээ соо луговодууд (зүүн гарһаа)—Л. Б. Кишиктуев, Р. Ринчинов, Т. Ринчинов гэгшэд. **Доодо зурагта** — механизатор Д. Анжуев сомоогой хажууда тракторна волокушаар үбһэ асараад байна.

Д. Цыренжапов,
манай тусхай корреспондент.

Нүхэр Н. С. Хрущевой Днепропетровскдо ошоод байһан тухай

ДНЕПРОПЕТРОВСК, июлиин 29. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев июлиин 29-нэй үглөөгүүр Украинын научно-шэнжэлэлгын сорго бүтээхэ хэрэгые шэнжэлдэг институдта ерээ.

Н. С. Хрущев, тэрээнтэй хамта ябалсаһан Украинын КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Н. В. Подгорный, Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Т. Кальченко, партиин Днепропетровско обкомой секретарь А. И. Гаевой, Днепропетровскын совнархозой түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов гэгшэд институдай эрдэмтэд болон хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаба.

Удаань Н. С. Хрущев Ново-Московско районой Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельдэ ошобо. Колхозой Культурын байшангай дэргэдэхи талмай дээрэ энэ тосхоной, дүтэ шадарай тосхонуудай олон мянган ажаһуугшад хүндэтэ айлшанаа халуунаар амаршалаа. Нүхэр Хрущев угтагшадта хандан, тобшохон үгэ хэлэхэ зуураа, һайн һайхан ажалдаа шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахыень, элүүр мэндэ ябахыень колхозниктуудта хүсэһэн байна.

Н. С. Хрущев колхозой Культурын байшанда ошожо, хүдөө ажахын артелиин түрүүлэгшэ А. П. Неживытэй, парторганизациин секретарь А. П. Кравченкотой хөөрэлдэбэ. Энэ хөөрэлдөөндэ нүхэд Н. В. Подгорный, Н. Т. Кальченко, А. И. Гаевой хабаадалсаһан байна. Һүүлээрнь нүхэр Хрущев колхозой ажахыгаар ябажа хараа.

Н. С. Хрущев энэ районой «Перемога» колхозой полинууд дээгүүр ябажа, тус хүдөө ажахын артелиин түрүүлэгшэ Е. З. Кудымотой хөөрэлдэһэн байна.

ЖЭШЭЭ АБАХАЯА ЯАНАБ?

Ээрын леспромхозой хүдэлмэришэд Заиграйн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэнь горьтойхон туһа хүргэжэ байна. Колхоздо 500 гаран тонно шэмэтэ тэжээл—силос дарагданхай. Тэрэнэйнь 200 тонные тус леспромхозой хүдэлмэришэд дараа юм. Тэдэнэр үдэр бүри 20—30-аараа силос даралга дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Илангаяа Анна Тугаринова, Александра Виноградова, Галина, Надежда Астановатан гэгшэд эрхимээр ажаллажа, бусадһаан шалгаржа байнхай.

— Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 250 тонно силос дараха гэһэн даабаряа августын нэгэн болотор заатагүй дүүргэхэбди,—гэжэ леспромхозой партийна эхин организацин секретарь Николай Сергеевич Петров мэдүүлнэ.

Тиихэдэ мүнөө амаралтада байһан 13 хүдэлмэришэд хэдэн арбаад гектарай ногоо сабшаад, ехэнхиень хуряажа һурилэнхэй.

Гэбэшье тус колхоздо тэжээл бэлэдхэлгэдэнь туһалха гэжэ аймгүйсэдкомой тогтоолоор уялгалагдаһан Ильхиин хэлхеэ холбооной отделениин, Ээрын ОРС-ын хүдэлмэришэд мүнөө болотор энэ гэхэ юумэ хээгүй байһаар. Хэлхеэ холбооной отделениин начальник нүхэр Кондратьев Доодо-Ильхиин сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Турбаеватай хөөрэлдэхэдөө: «Почтые хааха гэһэн бэшэмэл захиралта үгэгты. Тиигээ һаатнай ошожо хүдэлхэбди» гэжэ убайгүйгөөр мэдүүлээ. Баһа ОРС-ын начальник нүхэр Воронин «Үбһэндэ ябажа байха хүдэлмэришэд эндэмнай байхагүй. Саашадаа намһаа хүдэлмэришэдые бү эригты» гэжэрхёо. Гадна Ильхиин ФЗО-гэй һурагшад үбһэ хуряалгада ажаллажа байһан нэрэ зүүгээд лэ биратай юумэ хэнэгүй. Тэдэнэр дуратайдаа ажалладаг, үгышье һаа бүхэли үдэрөөр үнжэшэдэг юм.

Иигэжэ байхадаа тус эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд юу бодоно гээшэб, бусадһаа жэшээ абахая яанаб?

С. Тюлюкин,
аймагай «Под знаменем Ленина» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Ядаһаар байтарнь таряа хуряалга эхилшэхэнь

Жэл хахадай тэжээл бэлдэхэ гэһэн кударынхидай үүсхэлые бүрин дэмжэһэн Сэлэнгын Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид байгша ондо 3600 тонно силос, 15 мянган тонно үбһэ бэлдэхэ түсэбтэй юм.

Хараалһан түсэб, уялгануудаа саг болзортонь заатагүй дүүргэхын тула колхозой 4-дэхи комплексно бригадынхид (бригадирнь нүхэр Чебунин) һайнаар хүдэлнэ. Бригадын үбһэшэдэй хоёр звено хоорондоо мүрысэн ажаллажа, үдэр бүри ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлнэ. 1-дэхи звеногойхид (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Сычев) нүгөөдүүлээ ахижа байнхай. Тус звено 74 гектарай ногоо сабшаад, 234 центнер үбһэ һайн шанартайгаар һүрилөө. Тиихынгээ хажуугаар 160 тонно силос дараба. Звеногой гэшүүд Виктор Федоров, Александр Ефимов болон бусад үдэр бүриингөө даабариие ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Гэбэшье колхозой бусад бригадануудаар элдэбын шалтагаануудһаа боложо биратай юумэн хэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи комплексно бригадада (бригадирнь нүхэр Цыбикжапов) үбһэ хуряалгада 128 хүн ябаха байһан аад, мүнөө 55 хүн ажаллана. Тиихэдэ 8 тракторна косилкын 5-ниинь лэ хүдэлгэгдэнэ. Иигэжэ дутуу дундатайгаар үбһэндөө гараһан тус бригада правлениин үгэһэн график, түсэбүүдые мүнөө дүүргэжэ шаданагүй. Эндэ 10 үдэрэй турша соо оройдоол 140 гектарай ногоон сабшагдаа юм. Тиихэдэ сабшалга, тармалгын хоорондо ехэшэг забһар гаргагдашанхай.

Мүн 2-дохи комплексно бригада байгша ондо 3000 тонно силос дараха түсэбтэй байгаад, энэ ажалдаа жэгдэрэн ороогүй байһаар. Бригадын силосэй ногоо хуряадаг комбайн (комбайнер Виктор Данзанов) эртээнһээ заһабарилагдаагүй байжа, мүнөө эбдэрээд, урагшаа ябанагүй. Теэд иимэ ехэ түсэбтэй аад, бригадир нүхэр Галсанов мүнөө болотор һанаа амар ябажа байна.

Эдэ мэтын дутагдалһаа боложо, тус колхоз силос дараха түсэбөө оройдоол 11,8 процент, ногоо сабшаха түсэбөө —13,9 процент, үбһэ тармалгаяа—4.4 процент дүүргээ.

Тэрэшэлэн «Эрдэм» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Дансарунов, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Аюров) тэжээл бэлэдхэлгэнь унжагайруулагдашоо.

Таряа хуряалгын эхилтэр тэжээл бэлэдхэлээ сүм дүүргэхын тула нэрлэгдэһэн колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд шууд түргэн хэмжээ абаха зэргэтэй.

Д. Бадмажапов.

Партийна ажабайдал

Бригадын соведэй үүргэ

Колхозой томодхогдоhоной hүүлээр комплексно бригадамнай олон hалбаритай, томо ажахы болонхой. Жэшээнь, манай колхозой нэгэ комплексно бригадада 3,5 мянган гектар эдлүүриин газар, тэрэ тоодо 1480 га тарилгын газар даалгагдажа үгтөө hэн. 10 гектар овощь, 30 гектар сахарна свёкло таригдана. Гадна эндэ 220 үнеэтэй hү hаалиин фермэ, 50 эхэ гахайн фермэ бии. Иимэ томо ажахые гансахан бригадир хүтэлбэрилжэ шадахагүйнь мэдээжэ. Тиимын тула колхозой партком, правлени комплексно бригадануудайнгаа ажал хүдэлмэридэ туhаламжа үзүүлхын зорилгоор бригада бүхэндэ совет бии болгоо hэн. Бригадын гэшүүдэй хамтын суглаан дээрэ иимэ совет hунгагдаhан байна.

Парткомой, правлениин нэгэдэмэл заседани дээрэ иимэ совет тухай дүрим баталагдан абтаа. Бригадануудай совет иимэ уялгануудые дүүргэхэ гэбэл:

1. Бригадынгаа ажал хүдэлмэри, түсэб, даабариингаа дүүргэлтэ тухай зүблөөн дээрээ саг үргэлжэ зүбшэн хэлсэжэ, тодорхой зүбшөөл үгэхэ;

2. Колхозниудай агротехническэ hуралсал эмхидхэхэ, уралан нарижуулха, ухаалан зохёохо дурадхалнуудые, ажалай түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хүдэлмэриие толгойлхо;

3. Хүдөө ажахын продукци ехээр абахын, продукциин өөрынь үные химдаруулхын түлөө тэмсэхэ, бригадынгаа эд зөөри, машина, техникэ зүбөөр ашаглахын хойноhоо хинажа байха;

4. Колхозниудай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй дүнгүүдые саг соонь согсолон гаргажа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө оролдохо;

5. Бригадын совет бригадирай, гүүртэ, отара, фермэ даагшадай ажал хүдэлмэриин тоосоото элидхэл дуулажа, тусхай хэмжээ абаха эрхэтэй байдаг. Мүн ажалай журам эбдэhэн хүнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ, хэмжээ абаха;

6. Бригадын совет ажахын болон культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай барилгые хүтэлбэрилнэ, бригадынгаа тосхониие болбосон түхэлтэй, ариг сэбэр байдалтай болгохын түлөө тэмсэнэ.

Бригадын соведэй гэшүүдээр бригадынгаа ажал хүдэлмэри hайн мэдэхэ, арад зондоо хүндэтэй колхозниууд hунгагданхай. Жэшээлхэдэ, 3 дахи комплексно бригадын совет түрүүлэгшээр бригадир нүхэр П. Силицын hунгагдаhаниинь. Соведэй гэшүүдээр дархан Лизунов, гахайшан В. Силицына, тракторист В. Сафронов, тракторна бригадын учётчик Н. Куртошин гэгшэд hунгагдаа. Эндэ hарадаа нэгэ дахин соведэй зүблөөн үнгэргэгдэнэ. Энэ зүблөөндэнь колхозниууд олоороо хабаадалсажа, ажал хүдэлмэреэрнь ехэ hонирходог юм.

Зүблөөн дээрээ соведэй гэшүүд бригадынгаа ажахын, ажабайдалай олон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ. Жэшээлхэдэ, тус бригадын совет hүүлшын үедэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгын дүүргэлтэ, хабарай тарилгада бэлдэхэ, тэрэниие шанар hайнтайгаар, богонихон болзор соо үнгэргэхэ, hү гүрэндэ худалдаха уялгын дүүргэлтэ, үйлсын комитедэй ажал хүдэлмэри hайжаруулха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ, hайшаалтай хэмжээнүүдые абаhан юм.

Бригадын соведэй гэшүүд колхозойнгоо хамтын суглаан дээрэ ажахынгаа асуудал тушаа хөөрэжэ үгэдэг юм. Hаяхан болоhон хамтын суглаан дээрэ 3-дахи бригадын соведэй гэшүүн нүхэр В. Силицын колхоздо эртын силос даралгын муугаар ябажа байhан тухай соведэйнгээ үмэнэhөө тодорхойгоор элидхэжэ, эдэ дутагдалнуудаа усадхаха дурадхалнуудые оруулаа. Мүн бригадын совет колхозниудай ажалай журам hайжаруулха тухай хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулна. Ажалай журам эбдэhэн, муу зан ааша гаргаhан зарим колхозниудые өөhэдынгөө зүблөөн дээрэ хэлсэжэ, хэмжээ абана.

Энэ мэтээр бригадын соведэй ажаллажа байхада бригадын хүдэлмэри бүтээсэтэйгээр, урагшатайгаар ябана. Мүнөө жэл хабарайнгаа тарилгые 8 үдэрэй туршада, аймаг соогоо эгээн түрүүн дүүргэээ. Мүн бригадынгаа түб тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо зорилгоор энэ жэл олон модо таржа, колхозниууд палисаднигтай болонхой. Мүнөө үедэ ниитынгээ малда элбэг тэжээл бэлдэлгэ муу бэшээр ябажа байна. 6 үдэрэй туршада 675 центнер үбhэн хуряагдажа, 4 үдэрэй туршада 400 тонно силос даргдаа.

Гэбэшье бусад бригадануудай совет дутуу дундатай юм. Илангаяа 2-дохи, 4-дэхи комплексно бригадануудай совет муугаар хүдэлнэ. Энэ хадаа эндэхи партийна организацинуудай зүгhөө соведэй хүдэлмэридэ анхаралаа үшөөл хандуулаагүй дээрэhээ болоно.

Колхозой партийна комитет эдэ дутагдалнуудые усадхаха тодорхой хэмжээ абажа байна.

Б. Санжиев,
Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Захиргаанай ажал-ябуулгын хойноhоо хиналта хэхэ комиссинууд hунгагдаба

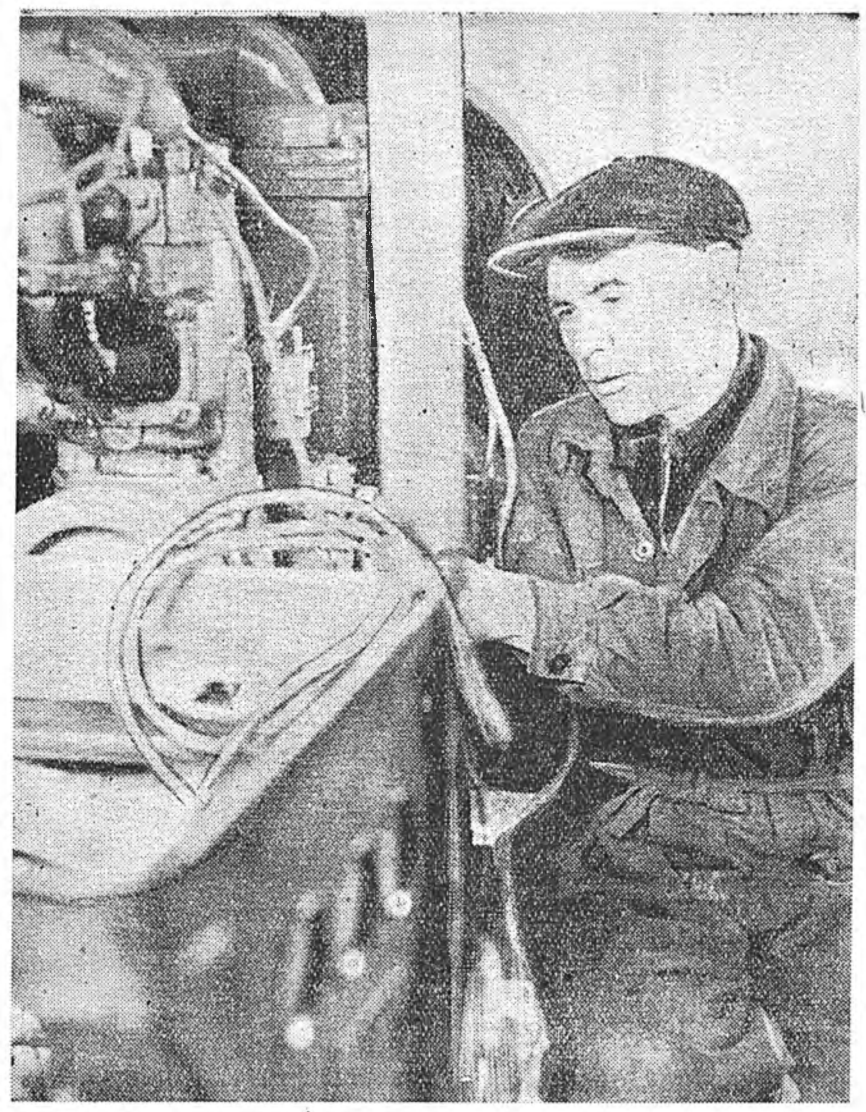
Бурядай барилгын трестын партийна суглаан дээрэ захиргаанай ажал-ябуулгын хойноhоо хиналта хэхэ гурбан комисси hаяхан hунгагдаба.

Нэгэдэхи комиссинь (түрүүлэгшэнь Бурмистрова) барилгада гаргаша бага болгохо, шанарыень hайжаруулха хүдэлмэриие хинан шалгажа байха юм. Бусад комиссинууд шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, ажал хүдэлмэри оньhожоруулха түсэбүүдэй дүүргэлтые, ажалай хэр зүбөөр эмхидхэгдэhэниие, мүн элдэб хэрэгсэл болон техникээр хангалгын хэр зүбөөр түсэблэгдэжэ, элдэб фонднуудай ямараар хэрэглэгдэжэ байhаниие хинан шалгажа байха болоно.

Hунгагдаhан комиссинууд хүдэлжэ захалба.

М. Мурчин.

Дүршэл ехэтэй мастер

Тимофей Матвеевич Ключерев Кабанскын загаhанай заводой эгээл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм. Загаhа агналгын мүнөө үеын ажалда линейнэ мастерай үүргэ тон ехэ. Юуб гэхэдэ, энэ ажалда техникэ ехээр хэрэглэгдэдэг болонхой. Энэ тушаалда Тимофей Матвеевич олон жэлдэ хүдэлмэрилхэ зуураа, заводойнгоо бүхы техникые бүри hайнаар ашаглахын тула ехэ оролдолго гаргана.

Нүхэр Ключерев эрдэм hургуулияр багашье hаа, техническэ дүршэлөөр тон баян. Ремесленнэ училищи дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр катерай машинистын туhалагшаар эльгээгдэhэн юм. Hүүлээрнь катерай машинистаар дэбжүүлэгдээ hэн. Игэжэ 1933 онhоо хойшо нүхэр Ключерев ходо катер жолоодоо.

Мүнөө заводой загаhашадай али нэгэн бригадын катерай эбдэрээ hаа, үдэр, hүни гэнгүй, Тимофей Матвеевич туhа хүргэхэеэ ябаhан лэ байдаг.

Т. М. Ключеревэй хүтэлбэрилдэг бригадада Т. Кобылкин, А. Сокольников, Н. Торобов болон бусад мотористаар ажалладаг. Эдэнэр ажалаа hайнаар эмхидхэжэ, хэхэ уялгаяа саг соонь дүүргэдэг, журам hайнтай коллектив юм. Энэ заахан коллектив жэлhээ жэл бүри өөhэдынгөө хүсөөр бүхы түхеэрэлгые капитальнаар заhабаридаг. Хуушан түхеэрэлгые шэнэдхэн заhабарилна. Тимофей Матвеевич гансахан өөрынгөө пунктын техникые шалган харууhална гэхэдэ буруу. Өөрынгөө лебёдкын хажуугаар ондоо пунктнуудай агрегадуудые шалгадаг.

Дүршэл ехэтэй энэ мастер залуу мотористнуудта ехээр туhална. **Зураг дээрэ:** Т. М. Ключерев эбдэрhэн катерай мотор заhабарилжа байна.

А. Егоровой фото, текст.

Болзорhоонь урид түсэбөө дүүргэбэ

Улан-Удын модоной заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй Хандалгада харюу болгон урданьабаhан уялгаяа дахин хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаа hэн. Валова, товарна продукци бүтээн гаргаха энэ жэлэй түсэбые нэгэ hараар урид, декабриин 1-дэ дүүргээд, 2,5 миллион түхэриг, 18 мянган кубометр хюрөөдэгдэhэн материал түсэбhөө гадуур үгэхэ гэhэн байгаа.

Модоной заводой хүдэлмэришэд абаhан уялгаяа дүүргэжэ байна. Байгша оной июлиин 1-дэ 7 hарынгаа түсэб дүүргээд, түсэбhөө гадуур 17 мянган кубометр хюрөөдэгдэhэн материал гаргаhан байна.

Модоной заводойхид июль hара соошье hайнаар хүдэлжэ байна. Энэ hарынгаа түсэбые 3 үдэрөөр урид дүүргэбэ. Заводой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөндэ олон түрүүшүүл шалгаран гарана. Модо хюрөөдэдэг цехын Илья Павлов, Надежда Маслова гэдэг мастернуудай халаан түрүү hуури эзэлнэ. Эдэ хоёр халаанай хүдэлмэришэд 400 кубометр хюрөөдэгдэhэн материал түсэбhөө гадуур бүтээн гаргаа. Василий Шкор, Константин Алексеев гэгшэдэй рамын бригаданууд 15—20 кубометр хюрөөдэгдэhэн материал үдэр бүри нормоhоо гадуур үгэнэ.

Д. Аюшеев.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

Сельскэ, сомоной Соведүүдэй мүрысөө хүтэлбэрилхэ

Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком долоон жэлэй түсэбэй зорилгонуудые хараадаа абан, сельскэ, сомоной Соведүүдэй социалистическэ мүрысөөнэй 1959 оной условидо зарим тэды хубилалта оруулаа. Хубилалта хэхэдээ хүдөө ажахын, промышленностиин талаар түрүүшүүлэй амжалтанууд, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхые хараалhан юм. Тэрэ шэнэ условиин ёhоор гүрэнэй түсэбые колхоз, предприяти, эмхи зургаан бүхэнөөрөө дүүргүүлжэ шадаhан, эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие hайнаар табижа шадаhан сельскэ, сомоной Соведүүд илажа гараhанда тоологдохо байна.

Республикын сельскэ, сомоной Соведүүдэй социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые дүүргэхэ талаар олонхи сельскэ, сомоной Соведүүд нилээд амжалта түйлаа. Жэшээлэн хэлэхэдэ, Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй сомоной Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Зворыгин) түрүү сомсовет гэжэ тоологдодог юм. Соведэй депутадуудынь hунгагшадтаяа ходо нягта холбоотой байдаг. Соведэйнгээ хүдэлмэри тухай, hунгагшадай захяа заабаринуудай дүүргэлтэ тухай ходо тоосожо байдаг. Ажахын, культурна ажаhуудалай шухала асуудалнуудые саг үргэлжэ зүбшэн хэлсэжэ байдаг юм. Тэрэ сомоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз хабарай тарилгые богонихон болзор соо, hайн шанартайгаар үнгэргөө. Гүрэнэй түсэб эбэртэ бодо малаар 113 процент, хонёор 111,4 процент, гахайгаар 110 процент, шубуугаар 264,6 процент дүүргээ. Малай ашаг шэмэнь дээшэлжэ, нёдондо жэлэйхидэ орбол нилээд ехэ hү абаа юм. Мяха, hү тушааха хахад жэлэй түсэб, үндэгэ, ноохоор—жэлэй түсэб дүүргэгдэнхэй. Тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо тушаа сомсовет ехэхэн анхарал табина. Энэ жэл 2758 элдэб модон таригдаа, 750 метр утатай модон тротуар хэгдээ. Культурно-ажаhуудалай олон барилганууд бодожо байна.

Байкало-Кударын аймагай Красноярай сельскэ Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Вторушин) мүн лэ hайн амжалтануудые түйлаа. Совет өөрынгөө хүдэлмэридэ депутадуудые, саг үргэлжын комиссинуудые, үргэн эдэбхитэдые хабаадуулжа, колхозой, предприятинуудай хүдэлмэридэ бодото туhаламжа хүргэжэ байдаг. Тэрэ сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз адуу малhаа ашаг шэмэ абаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, мяха, hү, үндэгэ гүрэндэ тушааха, худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ hэн. Мүн культурно-ажаhуудалай талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Байгшэ ондо Красный Яр тосхондо нарайлалгын гэр ашаглалгада оруулагдаа. Шэнэ стадион, байрын 43 гэр баригдажа байна. Колхозой сэсэрлиг соо 300 элдэб янзын жэмэстэ модон, уляангир hуулгагдаа.

Hайнаар хүдэлдэг сельскэ, сомоной Соведүүд республика доторнай олон юм.

Эдэ амжалтанууд ямар аргаа түйлагдааб? Соведэй хүдэлмэри депутат бүхэниие, эдэбхитэд олоор хабаадуулжа, ажал хү дэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ ш даhан нютагай Соведүүд амжал түйлана ха юм. Ажалшадай дун социалистическэ мүрысөө үргэнөө эмхидхэжэ, тэдэнэй урдахи зори гыень тодорхойлон, hайнаар элсүү hэн байна бшуу.

Гэбэшье республикымнай оло сельскэ, сомоной Соведүүдэй хо рондо социалистическэ мүрысөө ёhо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй. Ква тал бүхэнэй hүүлээр абаhан уялг нуудаа шалгаад, дүнгүүдыень га гажа, зоной дунда дуулгагданагү

Республикын Министрнүүдэй Со вет, гүрэнэй эмхи зургаануда профсоюзай обком сельскэ, сомо ной Соведэй сесси бүхэндэ мүры сөөнэй шэнэ условинуудые зүбш хэлсэхыень аймагуудай Соведүүд гүйсэдкомуудые уялгалhан байга Энэ эрилтэ дүүргэгдэнэгүй. Респу ликын 154 сельскэ, сомоной Сове дүүдэй оройдоол 31-ниинь мүрысө лэй шэнэ услови сесси дээрээ хара бшуу.

Соведүүдэй хоорондо социалисти ческэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгт Хориин, Заиграйн, Яруунын, Кя тын, Мухаршэбэрэй аймгүйсэдк мууд хайша хэрэгээр хандаа. Э аймагуудай зарим сельскэ, сомоно Соведэй абаhан уялгань тодорхо бэшэ, «hайжаруулха», «дээшэлүү хэ», «эмхидхэхэ» гэхэ мэтын юры үгэнүүдээр бэшэгдээтэй юм. Зари сельскэ, сомоной Соведүүд ямаршь уялга абаагүй байhаар.

Сэлэнгын аймагай Ноёхоно сомсовет (сомсоведэй гүйсэдкомо түрүүлэгшэ нүхэр Дандаров) ре публикын социалистическэ мүры сөөнэй условинуудые буулгажа бэ шээд, уялга абаабди гэжэ мэдэ сээ.

Манай республикын колхоз, сов хоз, преприяти бүхэн долоон жэлэ түрүүшын жэлэй түсэбые болзор hоонь урид дүүргэхын түлөө тэмс жэ, дээшэлүүлэгдэhэн уялгану дые абанхай. Энээнтэй дашарам дуулан бүхы сельскэ, сомоной Со ведүүд 1959 ондо абаhан уялгану даа дахин хаража үзэхэ ёhото Аймсоведүүдэй гүйсэдкомууд эн хэрэгтэнь сельскэ, сомоной Сове дүүдтэ туhалха уялгатай.

Социалистическэ мүрысөөнэй дүн гүүдые согсолходоо, аймгүйсэдко мууд тэрээндэ хайша хэрэг, ёh тэдыгээр хандажа, зүб тобшоло хэдэггүй байна.

Кяхтын аймсоведэй гүйсэдком квартал бүхэнэй hүүлээр сельскэ сомоной Соведэй гүйсэдкомой хү дэлмэрилэгшэдэй семинар тата жа, тэрээн дээрээ социалисти ческэ мүрысөөнэй дүнгүүдые сог солдог, зүбшэн хэлсэдэг hайн за шалтай болонхой. Энэ үүсхэлыень дэмжэжэ, мүрысөөнэй дүнгүүды нигэжэ согсолхо гээшэ ехэ hай шаалтай.

Сельскэ, сомоной Соведүүдэй хоорондохи социалистическэ мүры сөөе бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэе.

В. Братанов,
БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таhагай ахалагша инструктор.

ОЛОН ЯНЗЫН АРГА ХЭРЭГЛЭНЭБДИ

Аймагай онсо илгаас хараадаа абажа, лекционно хүдэлмэри эмхидхэдэг байнабди. Манай аймагта гурбан томо заводууд, колхозууд, нэгэ совхоз бии юм. Тиимэ болохолоороо, аймагай ажалшадай 70 процентнь промышленностиин, 30 процентнь хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд болоно. Энээниие хараадаа абажа, лекцинүүдые уншуулдаг гуримтайбди.

Партиин XXI съездын табиhан зорилгонуудые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ лекторнууд ехэ үүргэтэй. Түбхын түрүүн эдэнэр партиин съездын шиидхэбэринүүдые олониитэдэ ойлгуулха уялгатай гээшэ. Тиимэhээ манай аймагтахи «Знани» бүлгэмэй отделени нэн түрүүн партиин XXI съездын материалнуудые олониитэдэ ойлгуулха талаар юу хэхэ байhанаа тодорхойлhон байна. Энээнтэй зохилдуулан лекционно хүдэлмэри олон янзын аргаар ябуулагдадаг. Жэшээнь, тусхай темэнүүдээр асуудал харюугай вечернүүдые үнгэргэхэ, ярилдаанай журнал гаргаха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг юм. Мүн манай лекторнууд аймагайнгаа, колхозойнгоо, промышленна предприятинуудай ажабайдалтай нягта холбоотойгоор лекцинүүдые уншаха гэжэ оролдодог.

Партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдые олониитэдэ ойлгуулха гэhэн зорилгоёо манай лекторнууд бодотоор дүүргэжэ байна. Энэ жэлэй түрүүшын хахад соо манай аймагай отделени хамта дээрээ 800 гаран лекци уншаа, тэдэнэй хоёр зуу гараниинь партиин XXI съездын материалаар, тусхай темээр 27 вечер үнгэргэгдөө, ярилдаанай 2 журнал гаргагдаа. Мүн олон кинолекци, асуудал харюугай вечер, радио дамжуулга, колхозуудай клубуудта фотомонтаж эмхидхэгдээ. Манай аймагта культурын университет нээгдээд, хүдэлжэ байдаг. Энэ жэлдэ уншагдаhан лекцинүүдэй темэнь олон ондоо болоhон байна. 1955 онhоо манай аймагай 11 hууринда кинолекторинууд хүдэлжэ байдаг. Эндэ кинолекци уншахада, олониитэ hайшаадаг, дуратай байдаг юм. Кинолекциин болоходо хүнүүд олоороо ерэдэг гуримтай. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай аймагта 70 кинолекци үнгэргэгдэhэн байгаа. Мүнөө жэлдэ 42 иимэ лекци үнгэргэгдөө. Эдээнэй хори гараниинь партиин XXI съездын шиидхэбэридэ зорюулагдаhан байна. Жэлэй эсэс болотор үшөө 60-аад иимэ лекци үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. «Партиин хэлээ hаа, комсомол тэрэниие дүүргэхээр бэлэн байдаг» гэhэн кинолекци ехэ hонирхолтойгоор үнгэргэгдөө hэн. Аймагай бодото байдалтай нягта холбоотойгоор уншагдаhан энэ лекци олониитые hонирхуулаа. Аймагай центртэ энэ лекциин үнгэргэгдэhэнэй hүүлээр колхозууд болон предприятинуудта мүн иимэ кинолекци үнгэргэхые эрилтэ хэhэн бэшэгүүд олон ороhон байна.

Тусхай темэнүүдээр үнгэргэгдэдэг вечернүүд ажалшадай hанаа дура татадаг. «Бидэнэр архитай тэмсэнэбди» гэhэн темээр 15 вечер үнгэргэгдэhэн байгаа. Энээн дээрэ «хулигаантаха ябадалтай тэмсэхэ гээшэ бүгэдэ ниитын хэрэг» гэhэн элидхэл хэгдээ. Hүүлээрнь предприятинуудай, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, багшанар, врачууд, ажалшад хүн зоной амгалан байдалда hаад хэдэг, хулигаантаха ябадал гаргадаг хүнүүдые шоо үзөө, шобто хараа, сатирын сонходо гаргаа, элүүр энхэ байдал тухай темээр концерт харуулаа. Аймагай номой магазин выставкэ эмхидхээ. Мүн энэ hуурин газарнуудаар «Эрдэм ухаан, шажан мүргэл», «Росси шамтаяа үе наhаараа ханилаабди» гэhэн, бэшэшье темэнүүдээр вечернүүд hонирхолтойгоор үнгэргэгдөө.

Манай аймагта мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ «элүүрэй үдэр» үнгэргэгдэдэг болобо. Энээнэй зорилго юуб гэхэдэ, медицинын эрдэм ухаанай түйлалтые дэлгэрүүлхэ юм. Энэ хэрэгтэ аймагай врачууд ехэнхидээ хабаадуулагдадаг. Эдэнэр лекцинүүдые уншахаhаа гадна, медицинын темээр плакадуудые гаргадаг байха юм.

Байгша оной июнь hараhаа аймагай центртэ культурын университет хүдэлжэ эхилээ. Эндэ түрүүшын хэшээл үнгэргэгдөө. Хүдэлмэришэнэй тосхон Каменскда, № 1 трестдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, Посольск hууринда, Сэлэнгэ станцида иимэ университет нээгдэхэ.

Зураглан харуулха агитацида, ханын газетэдэ хүдөөгэй лекторнууд ехэ hанаалаа табидаг байна. Лекци уншахадаа фотомонтаж, номой выставкэ хэдэг, ханын газетэ гаргадаг. Мүн лекционно хүдэлмэридэ радио хэрэглэдэг юм. Манай бүлгэмэй лекторнүүдэй лекци радиогоор дамжуулагдадаг.

Манай аймагтахи «Знани» бүлгэмэй лекторнууд өөhэдынгөө хүдэлмэри аймагай үмэнэ табигдаhан зорилготой нягта холбоотойгоор ябуулдаг, абаhан уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэнь аймагай ажалшадта туhалдаг байна. КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые олониитэдэ ойлгуулхадаа долоон жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлхэ гэжэ оролдодогбди. Аймагай промышленна предприятинууд, колхозууд дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаhан байна. Жэшээнь, колхозууд гектар бүриhөө 13 центнер таряа, 120 центнер хартаабха, огородой эдеэ, 300 центнер кукурузын ногоон набшаhа, үнеэн бүриhөө 2 мянган литр hү hааха уялга абанхай. Абаhан уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэн, аймагай ажалшад энэ жэлэй түрүүшын хахадай турша соо зарим тэды амжалта түйлаа. Аймагай промышленность хахад жэлэйнгээ түсэб 103 процент дүүргээ. Тиихэдэ түрүү предприятинууд—асбоцементын зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг завод, үрэ жэмэс, огородой эдеэ буйлуулдаг завод хахад жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргээ. Аймагай колхозууд энэ жэлдэ хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргөө. Гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 123 процент, hү—104 процент, нооhо—231 процент дүүргээ.

Аймагай ажалшадай абаhан уялгаяа бодотоор дүүргэхэ хэрэгтэнь манай бүлгэмэй гэшүүдэй хабаадажа байhые иимэ баримта харуулна. Бүлгэмэй гэшүүн Н. Ф. Фокин асбоцементын заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ партиин XXI съездын материалаар лекци уншахадаа энэ заводой бодото зорилготой нягта холбоотойгоор, ойлгосотойгоор хэлэжэ үгэдэг. Жэшээнь, «заводой долоон жэлэй түсэбhөө гадуур гаргаhан нэгэ процент гээшэ юун бэ?» гэжэ лекци уншаа. Энээнэй hүүлээр hарын нэгэ үдэртэ алмагдаhан материалаараа хүдэлхэ гэhэн мүрысөөн энэ заводто дэлгэрбэ. Энэнь 250 мянган хабтагар (лист) шифер болоно. Энээгээр хоёр квартиратай 250 гэр хушахада хүрэхэ байна. Мүн колхозниудай дунда партиин XXI съездын шиидхэбэриие нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Хүдөө ажахын хүдэлмэриин үедэ хэдэ хэдэн лекторнуудые хүдөө гаргадаг гуримтай болообди. Жэшээнь, хабарай тарилгын үедэ хэдэн лекторнууд хүдөө гаража лекци уншаа. Малай фермэнүүдтэ мүн лэ хэдэн лекторнууд ошожо лекци уншаhан байна. Зун болоhоор тэжээл бэлдэхэлгын бригаданuудта ошожо, лекци уншадаг болообди.

Манай аймагтахи отделени коммунистическэ ажалай бригаданuудта зорюулан олон лекци уншана. «Түрүүшын субботнигуудhаа коммунистическэ ажалай бригадануудай хүрэтэр» гэhэн темээр олон лекци уншагдаа юм. Гадна иимэ бригаданuудта культура болон ажаhуудалай асуудалаар лекцинүүд уншагдадаг байна. Манай аймагта гурбан бригада (№ 1 СМУ-гэй, Матросовой бригада, Бабушкин городhоо Елизовэй, цемзаводой Гомбоевой бригада) коммунистическэ ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Мүн олон бригаданууд иимэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байдаг.

Партиин айкомой, тэрэнэй секретарьнарай бидэндэ ехэ туhаламжа үзүүлhэнэй ашаар «Знани» бүлгэмэй хүдэлмэри зарим тэды hайжараа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэнэр манай бүлгэмэй гэшүүд юм. Тиимэhээ өөhэдөө лекци уншадаг, энэ хүдэлмэри эмхидхэлсэдэг байна. Гадна манай бүлгэм культурын таhагтай, соёл гэгээрэлэй бусад эмхи зургаануудтай ажалаа нягта холбоотойгоор ябуулдаг гуримтай. Манай хүдэлмэридэ «Знани» бүлгэмэй республикадахи отделениин зүгhөө зохихо туhаламжа үзүүлэгдэдэг гээшэ. Гэхэтэй хамта, манай хүдэлмэри дутагдалгүй гэхын аргагүй.

Клуб, библиотекэ бүхэниие эрдэм ухаанай түйлалтые нэбтэрүүлдэг гуламта болгохо зорилготойгоор соёл сурталай хүдэлмэри ябуулагдана.

М. ТАВОЛЖАНСКАЯ,
политическэ, научна эрдэм дэлгэрүүлхэ «Знани» бүлгэмэй Кабанскын аймагтахи отделениин түрүүлэгшэ.

Долоон жэлэй шэнэ барилганууд

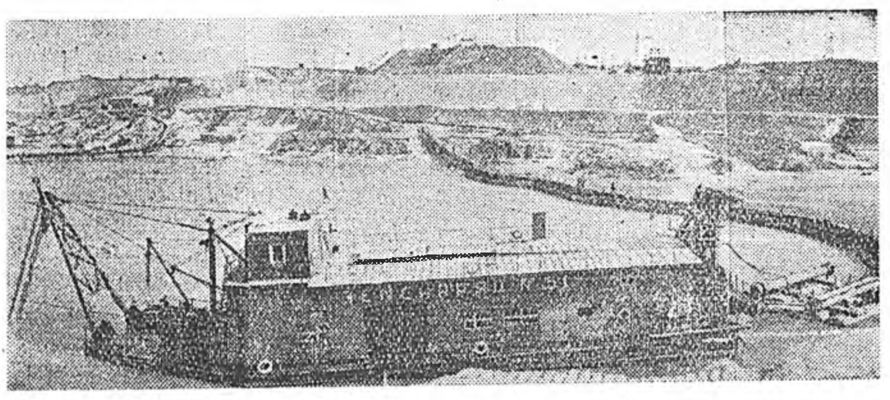
КУРСКЫН СУРАНЗАТА АНОМАЛИ

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй ёһоор Курскын суранзата аномалиин түмэрэй рудагай уурхайнуудые үргэнөөр ашаглаха ябадал хараалагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн таладань) 1. Лебединскэ руднигай (Белгородско область) карьер. Yһанай хүсөөр хүдэлдэг механизмууд хэрэглэгдэжэ, энэ жэлдэ тус карьертэ 5,5 миллион кубометр шорой малтагдаа. 2. Магнитолог М. В. Джола гондолые нниидэлгэдэ бэлэдхэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ОРОЛДОСОТОЙ АЖАЛАЙ АША YРЭ

...лтгэ Түгнын эрьеэр Мухаршэ...эй Сталинай нэрэмжэтэ колхо... хэдэн отара, гүүртэнүүд байр...ай Эндэ шахан таргалуулагда... байһан гүүртын 75 толгой ха...гуудые түрүү малшан Иванов ...һалжа байдаг юм.

...стафий Яковлевич энээнэй ур...тэ артелиингээ ажахын элдэб ...аринууд дээрэ ажаллажа яба...а, шударгы бэрхэ байһанаа ха...жа шадаа һэн.

...абар эртэ, үбһэ тэжээлэй хо...ожо, шахардуу сагай болоод ...ада колхозой правлени, пар...а эхин организаци түрүү хү...ые, нэн түрүүн, коммунистнууд ... комсомолшуудые мал ажал...оор эльгээһэн байна. Эгээл ...эдэ—хагсуу һалхитай хабарай ...ушын үдэрнүүдэй эхилээд бай...а энэ нүхэр мал ажалда томи...оо бэлэй.

...Бэрхэшье сагаар дайралдаа ... Мүнөө хабар үзэхые үзөө...даа. Тэжээл хомор, үхэрнүүд ...хай байгаа. Оролдолгын лэ ...р дабажа, зүлгэ ногоон дээрэ ...абди. Юу гэхэб, гомдохо юумэн ... нэгэшье толгой гарзалуулаа...ш,—гэжэ Евстафий Яковлевич ...ойгоор хөөрэнэ.

...эрээшье түрүүшын үедэ залуу ...анай ажалда элдэб бэрхэ...нүүд яһала үзэгдөө. Теэд нү... Иванов дайралдаһан бэрхэ...нүүдые зоримгойгоор дабажа ...а һэн. Муудаашыень илгажа ...жа, шэмэтэ тэжээлээр тордоо, ...аниень түхэреэн сүүдхэдээ су...дуулжа, зүлгэ ногоондо гаргаа.

— Харагтыл даа тангаралдажа ябахыень, үргүүлһэн мал байгаа гэжэ хэн хэлэхэб,—гээд Евстафий Яковлевич харшын эрьеэр байһан хашарагууд тээшэ заажа, хүхюутэйгээр үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.—Оролдоһон хэрэгэйнгээ аша үрыень үзэхэл байхабди. Намар болотор үшөө хэды ехээр хүсэеэ нэмэхэб! Адагынь 300—400 килограмм болохо. Мүнөө һара бүри дунда зэргээр толгой бүриин шэгнүүр 1200—1400 килограммаар нэмэнэ. Саашадаа бүришье ехээр нэмэхэ байха. Ингээд үшөөл һэрюун болохонь, тиихэдэ үдэрэй халуун гэлтэгүй, ходо харюулжа байхабди.

—Yдэрэй халуунда харюулхада аша үрэ багатай. Юундэб гэхэдэ, үдэрэй бүгшэм халуунда үхэр малнууд һэрюун, һүүдэр газар бэдэрээд гүйдэг. Yдэшэндөө, һүниндөө, илангаяа хада бооринн ташалангаар, һэбшээтэй, һэрюун газарта ехэ тогтууритай бэлшэжэ эдеэлдэг,—гэжэ малшан үбгэн хөөрэдэг.

Малые бэлшээн таргалуулха гээшэ имагтал харууһалжа байһан хүнүүдһээ дулдыдадаг байһаниинь мэдээжэ. Эгээл тиимэһээ тэрэ даалгагдаһан хэрэгтээ бүхы һаналаа, хүсэ шадалаа табин ажаллана. Урдань тус колхоздо зунай сагта малаа һүниндөө адуулдаггүй шахуу байгаа. Харин һүниндөө адуулжа таргалуулха һайн үүсхэл артель соогоо эгээл түрүүлэн нүхэр Иванов гаргаа юм. Тэрэнэй жэшээе мүнөө колхозой олонхи малшад дэмжээд, һайн амжалта туйлана.

И. Очорон.

Хаалтатай байдаг клуб

Хориин аймагай Тарбагатай тосхоной хүдөөгэй клубта культурно-гэгээрэлэй ямаршье хүдэлмэри үни удаанай үнгэргэгдэнэгүй.

Гурбан жэлэй соелой добтолгын үнгэргэгдэжэ байһан мүнөө үедэ клубай дэргэдэ уран һайханай кружогуудшье эмхидхэгдээгүй байһаар. Иимэ кружогуудые эмхидхэхэ арга боломжо дүүрэн бии. Эндэ залуушуул олон.

Мүн энэ клубта лекци болон элидхэлнүүд, һонирхолтой элдэб вечер болон хөөрэлдөөнүүд юрэдөөшье үнгэргэгдэнэгүй.

Клубые даагша нүхэр Мартыновагай даалтагдаһан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандадаг дээрэһээ тосхоной залуушуул культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ хабаадуулагдадаггүй байна.

В. Афанасьев.

Мөөригүйдөө шалтаад...

Нёдондо жэлдэ Зэдын аймагай культурын таһаг холын гүүртэ, отара дээгүүр ябажа, ажалшадта кино харуулха, лекци уншаха зорилготойгоор нүүдэл клуб эмхидхээ һэн. Энэ клуб аймагай бүхы колхозуудай малшадта саг болзор соонь кино харуулдаг һэн. Мүнөө нүүдэл хоёр клуб аймагай колхозуудай малшад болон үбһэшэдтэ кино харуулха зорилгоёо эрхимээр дүүргэнэ. Киномеханик А. Жаргалов колхознигуудай дунда хүндэтэй болоо.

Теэд һүүлэй үедэ манай культурын таһаг (даагшань нүхэр С. И. Шишмарев) нүүдэл клубтаа анхаралаа хандуулхаяа болишонхой. Июлиин эхинһээ хойшо нүүдэл клуб автомашинын мөөриин резинэ үгы дээрэһээ боложо, аймагай нэгэшье колхоздо гараагүй.

Машинадаа резинэ оложо табиха гэхэдэ Бурядай АССР-эй Культурын министерстводэшье резинэ үгы гээд, урагша абанагүй.

Машинын мөөригүйһөө боложо, үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан колхознигуудта кино харуулдаггүйнь тон гэмшэлтэй.

Г. Серэх,
нүүдэл клубые даагша.

Эд бараан хомор

...удалдаа наймаанай зарим хү...эрилэгшэдэй уялгадаа харюу...гүйгөөр хандадаг дээрэһээ ...лшадай эрилтэнүүд хүсэд хан...анагүй. Эгээл иимэ байдал ...райн аймагай Ново-Брянь тос...ю үзэгдэнэ. Эндэхи сельногой ...зинда ёһотой гурим байгуулаг...гүй дээрэһээ ажалшад хэрэгтэй ...араа саг соогоо абажа шада...гүй. Юуб гэхэдэ, магазинай хү...э тодорхой саг тогтоогдоогүй. Гадна худалдаанда заатагүй байха эд бараанай болон эдеэ хоолой зүйлнүүд ехэнхидээ үгы байдаг.

Колхознигуудай ажабайдал улам һайжаржа, тэдэнэр өөһэдтөө элдэб олон эд бараа (радиоприёмник, патефон гэхэ мэтэ) абахые ехээр хүсэдэг болоо. Теэд иимэ хэрэгсэлнүүд оройдоо асаратданагүй. Гадна эндэ оёмол хубсаһан, һайн мебель ходо үгы байдаг.

А. Фадеев.

Б. БАТОЕВ

ОЧЕРК

ОРДЕНТО МЕХАНИК

Yглөөгүүр эртэхэн Улан-Удын модоной заводто ошобоб. Һури һөөг болотор обоолжорхиһон нарһан модод урагша хойшоо һунан, яар ябта хэбтэнэ. Заводто орохо зүбшөөлэйнгөө саарһа харуулаад, тэрэнэй үргэн ехэ үүдээр орохотойм сасуу, элдэб һонин оньһото машинанууд харагдаадхиба: тон түрүүн дүрбэн мөөритэй, үндэр, тээхэгэр машина һаяхан хюрөөдэгдэһэн аржагар шара, шэнэ хабтагайнуудые дээрээ бэшэ, харин дороо, дүрбэн мөөриингөө хоорондо тээжэрхёод, тээхэгэр юумэн табилуулжа ябаба. Тээ саанань модо үргэдэг богонихон, монсогорхон машина мүн лэ хабтагайнуудые үргөөд, иишэ тиишэнь зөөнэ.

Завод соогуур ябахада нарһан модоной үнэр хангалтана. Энэ үдэр хура бороогүй, сэлмэг, һэрюун, һулахан һалхитай байба. Эндэшье, тэндэшье тэбхэрээр, гонзогороор ябталжа, эмхилжэ табигдаһан элдэб хэрэгсэлэй хюрөөдэгдэһэн хабтагайнууд шаралан харагдана.

Yглөөнэй сууряанда элдэб янзын абяан хүнэй шэхэндэ дуулдана: хюрөөнүүдэй, машинануудай абяан завод шадар үргэлжэ зэдэлнэ. Эндэ тэндэ «буха» машинын бүрхирэлдөөншье бии болоно. Мүн хаа яахан хүнэйшье абяан соностоходол гэнэ.

Бурят арадай Россин гүрэнтэй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан, Ажалай Улаан Тугай орденоор һаяхан шагнагдаһан, тус заводой механик Михаил Николаевич Михайловский гэгшэтэй уулзажа, тэрэнэй ажал хүдэлмэри хараха хүсэлэнтэйгөөр модо хюрөөдэдэг цехтэ ошобоб.

— Михаил Николаевич Михайловский хаанаб?—гэжэ рамада модо табидаг хүнһөө асууһамни, «энэ доро, моторно соо»—гэжэ тэрэмни тобшохоноор харюусаба. Хобигорхон гэшхүүрээр доошоо орожо, моторно таһаг соонь орон гэһээм, тэндэнь элдэб янзын моторнууд булта хүдэлжэ байбад. Эдэ моторнууд хадаа дээрэхи модо хюрөөдэдэг хэдэн рамануудые болон тэрээндэ хабаатай агрегадуудые хүдэлгэдэг юм байба. Тэрээн соогуур гартаа шүрэб шүнхэ, элдэб түхэлэй түмэрнүүдые бариһан, тоһон болоһон хубсаһатай, дүшөөд бага гаража ябаһан наһанай хүдэр хара шэгтэй, дунда зэргын бэетэй хүнтэй уулзабаб.

— Та, Михаил Николаевич гээшэ гүт?—гэжэ асуугаадхибаб. Тэрэмни, «тиимэ, би Михаил Николаевич Михайловский гээшэб. Юун болооб?»—гэжэ дам намһаа асуугаад, халта юумэ шагнахадал гээд, һөөргөө эрьелдээд, томо моторой хажууда ошожо, тэрэниие тойрон шэнжэлжэ эхилбэ. Тэрэнэй шэхэндэ ямар нэгэн аягүй абяан дуулдажа болоо гү, али жэгдэ бэшээр тэрэнь хүдэлөө гү. Бү мэдэе. Минии шэхэндэ бүхы мотор булта хүшэгэнэнэ, түжэгэнэнэ. Харин Михаил Николаевичын шэхэн нилээдгүй һонор юм байба.

— Михаил Николаевич, юун болооб?—гэһэмни, «үгы, бараг ха даа, энэ моторой нэгэ түүлхэ һэлгүүлхээр боложо байна ха. Жэгдэ бэшээр хүдэлнэ»—гэжэ намдууханаар харюусаба.

Михаил Нколаевичта юундэ ерэһэнээ, хэрэг зоригоо бултыень хөөрэжэ үгэбэб. Тэрэмни балай хэрэглэжэ үгэбэгүй. «Теэд хайшан гэхэб, сүлөө забдагүй хүдэлмэриин үе байна ха юм»—гэжэ сэдьхэбэб. Михаил Николаевичые дахаад лэ, тэрэнэй һүүдэр шэнги, ошоһон лэ газартань ошолдоод, байһан газартань байлсаад, нилээдгүй удаан саг соо ябалсабаб. Харин тиихэдээ энэ механигайнгаа үдэртөө юу хэдэгыень, ямар механизмда тусхай анхаралаа табидагыень, ямар зоноор хүдэлдэгыень гүйсэд ойлгожо абабаб. Михаил Николаевич Михайловскиин хэдэг ажал хүдэлмэринь тон ехэ: модо хюрөөдэдэг корпус соохи мотор, рама болон рамын дэргэдэхи олон механизмуудтай агрегадые бултыень шалгаха, тэдэнэй саг үргэлжэ нэгэ жэгдээр хүдэлхыень хараха, эбдэрээ һаань, тэрэ доронь заһуулха, тоһодуулха гэхэ мэтэ. Энэ механизмуудай нэгэнэйнь хүдэлхэеэ болёо һаань, тэрээнһээнь дулдыдажа нүгөөдэнь хүдэлхэеэ болишохо. Жэшээнь, модо тээдэг тэргэхэнэй эбдэршоо һаань, рама ябахаяа болишохо. Рамын эбдэрээ һаа, бэшэ агрегат хүдэлхэгүй гэхэ мэтэ. Эдэ бүгэдые бултыень хёрхоор хараха хэрэгтэй юм. Михаил Николаевичын хүтэлбэри доро арбан гурбан хүн хүдэлдэг. Тэрэнэй арбаниинь слесарьнүүд юм. Эдэ слесарьнүүдынь халаан бүридэ хубааржа хүдэлдэг. Модоной заводой хүдэлмэришэд гурбан халаанда хүдэлнэд. Слесарьнүүд хадаа рама, мотор, механизм, агрегадуудые тоһододог, шалгадаг, шүрэб шүнхыень шангадхадаг, заһадаг юм. Придчик Александр Иванович, Куксор Николай Иванович гэхэ мэтын слесарьнүүд даалгагдаһан ажалдаа тон анхаралтайгаар хандажа хүдэлнэд. Мүн рамщигууд И. В. Щукин, З. Г. Шкор гэгшэд ажалдаа һайнаар хандадаг. Тэдэнэр амаралтын үдэр рама болон рамын дэргэдэхи хүдэлдэг бүхы механизмуудые заһабарилдаг.

Улан-Удын модоной заводой механизаторнууд үбэлэй хэды хүйтэншье һаа, түмэрэй хэды хүрэшэгүй хүйтэн байбашье, үдэр бүри оролдожо, рама, мотор, агрегадуудые саг соонь тоһодожо, хаража, заһажа, тэдэниие ямаршье һаадгүйгөөр хүдэлгүүлдэг юм. Энэ хэрэгтэ механик Михаил Николаевич Михайловский тон ехэ үүргэтэй. Михаил Николаевич бүхы механизмуудые, тэдэнэйл яажа хүдэлдэгые, эбдэрдэгые, һайн дүршэлтэй врачын бүхы үбшэ зүбөөр танидагтал, һайнаар тэрэ доронь тапяад, бэлэхэнээр заһажархидаг. Бүхы механизмуудай жэл соогоо һаадгүйгөөр хүдэлхын тула май һарада бултыень заһабарилдаг байна. Слесарьнүүд, рамщигуудые «заһабарилаа һэмди» гээд, һанаа амархан байдаггүй. Харин үдэр бүри рама, мотор, агрегадуудаа харажал, шалгажал байдаг юм. Тиимэ эрилтэ тэдээнһээ механик эридэг.

Михаил Николаевич 1914 ондо ой модоор баялиг Архангельска областиин Онега городто үгытэй хүдэлмэришэн хүнэй бүлэдэ түрөө юм.

1933 ондо партиин уряалаар манай республикын ПВЗ ерэжэ, тэрэнэй барилгада хүдэлжэ эхилһэн байна. Нүхэр Михайловский ПВЗ-гэй барилгада ехэхэн туһа хэһэн юм. Тэрэ тон түрүүн ПВЗ-гэй модоной заводто рамщигай туһалагшаар, рамщигаар хүдэлмэрилөө. Һүүлдэнь слесареэр 1936 он болотор ажаллаһан байна. Эндэ хүдэлжэ байха зуураа, хэдэн дахин мүнгөөр ба грамотаар шагнагдаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай болоходо, тэрэ һайн дураараа армида ошожо, Москва городые хамгаалалсаа, Кенигсбергые абалсаа. Тэндэ һайн шалгарһанайнгаа түлөө медальнуудаар шагнагдаһан байна.

1946 ондо Михаил Николаевич армиһаа табигдахадаа, дахин лэ Улан-Удээ ерээ һэн.

Нүхэр Михайловский армиһаа ерэһээр лэ дахин эршэмтэйгээр, модонойнгоо заводто шофёроор хүдэлжэ эхилээ һэн. Тэрэ үедэ худэлмэришэд үшөөл заводтонь хомор байгаа. 1952 онһоо Михаил Николаевич Михайловский заводойнгоо хюрөөдэлгын цехын механик болгогдоһон юм. Тэрэ сагһаа хойшо мүнөө хүрэтэр механигаар ажаллана.

1956 ондо Бурядай Верховно Соведэй Президиум нүхэр Михайловскиие тон һайнаар ажалладаг байһыень үндэрөөр сэгнэжэ, Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо мүнөө хүрэтэр нүхэр Михайловский улам һайнаар ажаллана. Ингэжэ энэ механигай ба механизаторнуудай саг үргэлжэ һайнаар хүдэлдэг байһан дээрэһээнь, Улан-Удын модоной завод хадаа үдэрһөө үдэртэ модо хюрөөдэхэ түсэбөө дүүргэжэ, республикынгаа бүхы эмхи зургаануудта барилгын элдэб янзын материалнуудые бэлдэжэ үгэнэ. Хэнэйшье мэдэһээр, һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай, Улан-Удэдэшье хэды ехэ барилга баригданаб. Эдэ барилгануудта хэды шэнээн модон хэрэглэгдээб. Энэ хадаа Улан-Удын модоной заводоймнай ажал хүдэлмэриһөө, тэрэнэй тоодо Михаил Николаевичын эсэшэ сусашагүй ажалһаа нилээдгүй дулдыдаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Михаил Николаевич Михайловскиин ажал хүдэлмэридөө үни удаан саг соо тон эрхимээр ажалладаг байһыень тэмдэглэжэ, правительствомнай тэрэниие һаяхан Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаа.

Нэгэндээ нэтэржэ, нэрээ хухараашад

«Улаан Бургалтай» колхозой (Тори) нэгэдэхи комплексно бригадынхид (бригадирнь нүхэр Б. М. Баинов, бригадын парторганизациин секретарь нүхэр Б. Тункеев) үбһэ хуряалгын, силос даралгын хүдэлмэридэ правлениин баталһан графигай ёһоор июлиин 15-да гараха байгаад, июлиин 20 болотор унжагайрба.

Энэ хугасаа соо 450 тонно силос хээрын ногоогоор дарахын орондо оройдоо 12 тонно, 900 центнер үбһэ бэлдэхэ байгаад, мүршье үбһэ сабшаагүй. Энэ жэл бригадаараа 3000 тонно силос дараха түсэбтэй байбашье, оройдоо 7 хүниие табяад байна.

Yбһэ хуряалгада хабаадахын тула 8 звено эмхидхэгдэхээр хараалагдаһан аад, тэндэ хэды хүнэй ябахые хэниинше мэдэнэгүй. 8 морин косилкын нэгэншье ябанагүй. Силосно комбайн заһабарилагдаагүйһөө боложо, хүдэлнэгүй.

Бригадир нүхэр Б. М. Баинов июлиин 19, 20-до үбһэндэ гараха колхознигуудтай архидажа, ажалдаа гараагүй.

Энэ бригадынхид жэл бүри хэрэгтэй болохо тэжээлээ 25—35 процент бэлдэжэ, ехэ ядаралда ородог байгаад, энэ жэлэй баян ургасые саг болзортонь хуряажа абахаар оролдоногүй. Колхозой партком (секретаринь А. В. Башинов) эдэ коммунистнуудай урда шанга эрилтэ саг болзортонь табяагүй.

Д. Аюшеев.

Юридическэ консультаци

Ажалай договорой хүсэндөө байлгые болюулха гурим

...үдэлмэридэ абаха, ажалай до...ворой хүсэндөө байлгые болюул...тухай гурим, ажал тухай совет... хуули ёһоор тогтоогдодог юм. ...ал тухай хууляар тогтоогдоһон ...имай ёһоор лэ ажалай до...ворой хүсэндөө байлга болюу...дадаг. Тусхайлбал, захиргаа... үүсхэлээр, хүдэлмэрилэгшын ...элээр, профсоюзай эрилтээр, ... сүүдэй шиидхэбэреэр договорой ...эндөө байлгые болюулжа болохо.

...ахиргаанай үүсхэлээр ажалһаа гаргалга

...Профсоюзуудай фабрикын, заво... комитедүүдэй, месткомой эрхэ ...хай дүримые СССР-эй Верховно ...ведэй Президиум 1958 оной ию...н 15-да Указ гаргажа баталһан ...гаа. Захиргаанай үүсхэлээр хү...мэришэдые, алба хаагшадые ...алһаа гаргалга имагтал проф...юзна организациин зүбшөөлөөр ...элүүлэгдэжэ болохо байна.

...Эмхи зургаан гү, али предприя...ин усадхагдаад, үгышье һаа, со... бага болгогдоод, ямар нэгэн ...алтагаанаар нэгэ һараһаа дээшэ ...зор соо хүдэлмэриин зогсоогдоод ...йһан ушарта хүдэлмэрилэгшэд ...хиргаанай үүсхэлээр ажалһаа ...ргагдадаг. Теэд энээниие сахи...тгүй захиргаанай зүгһөө тааруу... гэжэ тоологдоһон хүнүүд ажал...аа гаргагдаад, орондонь шэнэ хү...үүдые абадаг ушар бии байха юм. ...эрбээ штадай бага болгогдоходо ...нүүдэй ажалһаа гаргагдаха бо...оо һаань, Эсэгэ ороноо хамгаалгын ...айнай инвалидууд, армиһаа табигдаад, хүдэлмэридэ абтаһан хүнүүд, эрэ нүхэргүй, бага үхибүүдтэй эхэнүүд, бүлэ доторoo хоёр, тэрээнһээ олон тэдхэмжын хүнүүдтэй хүдэлмэрилэгшэд, бүлэ доторһоо гансаараа хүдэлжэ байдаг хүнүүд ажалдаа үлөөгдэхэ булюу эрхэтэй байха ёһотой.

РСФСР-эй ажал тухай хуулиин кодексын 47-дохи статьягай «а», «б» пунктнуудай ёһоор ажалһаа гаргагдаха болоһон хүнүүдтэ 12 хоног урид захиргаан дуулгаха зэргэтэй. Игэжэ дуулгаагүй һаа, 12 үдэрэй дунда зэргын хүлһые ажалһаа гаргагдаһан хүнүүдтэ үгэдэг.

Теэд штадай хороогдоогүй байн гэһээнь, хүдэлмэрилэгшэдые хуули бусаар ажалһаань гаргадаг ушар тохёолдоно. Хандагатайн леспромхозой дирекци гаражай хүдэлмэришэн Д. А. Новиковае гаражда штадай хороогдоогүй байн гэһээ 1958 оной ноябриин 25-да ажалһаань гаргажархёо. Хориин аймагай арадай сүүдэй шиидхэбэреэр нүхэр Новикова ажалдаа дахяад оруулагдаа. Д. А. Новикова нүхэргүй, 5 хүрэтэр наһатай хоёр үхибүүтэй эхэнэр байгаа бшуу.

Хүдэлмэрилэгшын уялгаяа дүүргэжэ шадахагүй байгаа һаань, тэрэниие захиргаан ажалһаань гаргажа болохо юм. ФЗМК тухай дүримэй гараагүй байхада иимэ хүнүүдые ажалһаань гаргахадаа профсоюзна организацитай зүбшэхэ ёһотой байһан юм. Уялгаяа дүүргэжэ шадахагүй хүнүүдые ажалһаань гаргахадаа хоёр долоон хоног урид тэрээндэ дуулгаха, үгышье һаа, хоёр неделиин салин түлэжэ тэдхэхэ хэрэгтэй. Мүнгэ, эд зөөри барижа байһан хүнүүдые этигэлээ буураа һаань, захиргаан гаргажа шадаха байна. Элдэб гэмтэ ябуулга хэжэ, этигэлгүй болоһон гү, али уялгаяа оройдоошье сахидаггүй хүнүүд иимэ ёһоор ажалһаа гаргагдажа болохо юм.

Хүдэлмэрилэгшын гэмтэ ябадал хэжэ сүүдлэгдэһэн хүнүүд, сүүдэй шиидхэбэриин хүсэндөө ороходо, мүн хоёр һараһаа дээшэ саг соо хаалтада байһан хүнүүд ажалһаа гаргагдаха зэргэтэй юм. Мүрдэлгэдэ байһан хүнүүд мүрдэлгын органуудай дурадхалаар тэрэ болзор соогоо хүдэлмэриһөө зайсуулагдажа болохо. Ажалһаа зайсуулагдаад, хоёр һара үлүүтэй болзорой үнгэрһэн хойно тиимэ хүнүүд ажалһаа хүсэдөөр гаргагдаха ушартай.

Хүндэгүй шалтагаанаар ажалһаа гээгдэдэг хүнүүдтэ захиргаанай зүгһөө зэмэ тохогдохо ёһотой. Yгышье болбол ажалһаань гаргаад, хүндэгүй шалтагаанаар хүдэлмэриһөө гээгдээ гэжэ ажалайнь дэбтэртэ тэмдэглэхэдэ болохо байна. Нэгэ үдэр соо хүдэлмэридөө ерээгүй гү, али ажалдаа һогтуугаар ерэһэн хүнүүд ажалһаа гээгдээ гэжэ тоологдодог юм. Хоёр һараһаа дээшэ болзор соо саг зуура ажал хэжэ шадахаяа болиһон хүнүүдые захиргаан ажалһаань гаргаха эрхэтэй. Ажалай талаар гараһан арсалдаа шиидхэхэ комиссиин тогтоолоор, профсоюзай месткомой тогтоолоор гү, али сүүдэй шиидхэбэреэр хүдэлмэрилэгшые ажалһаа гаргажа болохо юм. Энэ ушарта хүдэлмэрилэгшэдэ тэдхэмжэ үгтэдэггүй.

Хүдэлмэрилэгшын өөрынь гуйлтаар ажалһаа гаргалга

Ажалһаа өөрынгөө дураар гарахые хүсэһэн хүнүүдые ажалһаань сүлөөлжэ болохо гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1957 оной апрелиин 25-най Указаар хараалагдаһан байна.

Өөрынгөө дураар ажалһаа гарахые хүсэһэн хүдэлмэришэн, алба хаагша захиргаандаа ажалһаа гарахаһаа хоёр недели урид дуулгаха уялгатай. Энэ болзорой үнгэрһэн хойно захиргаан тэдэние хүдэлмэридэнь бариха, тоосооень хэнгүй байха эрхэгүй. Дээдэ, тусхай дунда һургуули дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэд министерствонуудэй, зургаануудай путёвкоор гурбан жэл хүдэлһэнэйнгөө һүүлээр өөрынгөө дурара ажалһаа гараха эрхэтэй.

Профсоюзай эрилтээр, сүүдэй шиидхэбэреэр хүдэлмэрилэгшые ажалһаа гаргалга

Профсоюзай эрилтээр ажалай договор хүсэндөө байхаяа болюулагдажа шадаха. Иимэ гуримаар ажалһаа гаргаха ябадал СССР-эй НКТ-гэй, ВЦСПС-эй 1929 оной майн 18-най тогтоолоор тодорхойлогдонхой.

Иимэ эрилтэ профсоюзай районно организациһаа бага бэшэ организаци хэжэ шадаха юм. Хүдэлмэрилэгшые гаргаха тухай профсоюзай эрилтые буруушаажа, профсоюзна дээдэ органуудта гомдол барижа болохо байна. Иимэ организаци эсэсэй шиидхэбэри гаргаха байна. Долоон хоногой болзор соо хүдэлмэрилэгшэ гомдол барижа шадаха. Хүдэлмэрилэгшын гомдол бария һаань, тэрэнэйнь хаража үзэгдөөгүйдэ ажалһаань гаргажа болохогүй.

С. АЛЕКСЕЕВ

Манhаа зүүгээрхи хизаарта

БАГА ЯҺАТАНАЙ ЖАРГАЛ

«Москва—Хабаровск» поезд — «түбиие тойроhон түмэр могой» гурбан сүүдхэ гүйгөөд, дүрбэдэхи үдэрэйнгөө үүр хяраанаар Хабаровск хотодо дүтэлбэ. Вагоной сонхоор шагаабаб. Амур мүрэн сайбалзана. Сааханuурнь мянга түмэн электрын гэрэл эмнилдэнэ, мэшээлдэнэ. «Энэ Хабаровск гээшэ. Түрбэлгүй ехэ юм даа. Табяад километрын газарта һунана гээбы» гэжэ тэндэхи нэгэ хүн омогорхоhон янзатайгаар намда хэлэнэ.

Тэрэ дары Амур мүрэниие бүгтэрhэн алдарта түмэр харгы дээгүүр түбжэрхэй табилуулбабди... Хүүргын утые гайхаhандаа үнөөхи нүхэрhөө асуухадам, иигэжэ хэлээ:

— Энэ түмэр хүүргэ хадаа асари ехэ инженернэ барилга юм шуу. Энэ хүүргые ород инженер Андреев гэжэ хүн ухаалан зохёоhон гэдэг.

Хабаровскын вокзалда буужа ерэбэбди. Мантан гэгшын вокзалай оройдо «Владивосток — 768 км. Москва—8555 км.» гэжэ барлан бэшээтэй. Хожомынь мэдэхэдэмнай, эндэхи зон «ТУ-104 А», «ТУ-114» гэжэ реактивна пассажирска самолёдуудаар Эхэ оронойнгоо ниислэл Москва хүрэтэр миил 8—9 час соо ниидэдэг байба.

«Дальный Восток» гостиницада байрлахаяа вокзалhаа доошоо буубабди. Урдамнай аргагүй үндэр памятник харагдаба. Шулуун табсан дээрэ папаха малгайтай, хонин дахатай Ерофей Павлович Хабаров бэеэрээ, маниие амаршалжа байhан шэнгеэр угтаба. Амур Уссури хоёр мүрэнэй эрье дээрэ городой түрүүшын шулуу табиhан хүн энэл даа! Мүнөө Ерофей Павлович Хабаровай нэрэмжэтэ город 101 жэл болоо.

...Зай забhар оложо, зайха гэлсэбэбди. Хүрэ хүрэhөөр Амур мүрэнэй эрьеэр ябахаяа ошообди.

...Амур мүрэн! Алас Дурнын суута уран зохёолшо Николай Задорнов энэ мүрэнэй шадархи ажабайдал, түүхэ, хүн зон тухайнь «Амур-баабай» гэжэ томо роман бэшэhэн байха. Мүрэнэй эрьедэхи сэсэрлигэй хажууда, орой дээрээ табан хушуун одотой гранит шулуун монумент бии. Тэрээн доро бабагар һахалтай үбгэн, залуу хүбүүн, улаан туг баринхай хүдэлмэришэн-комиссар гурбан урма зориг дүүрэн урагшаа шэртэн зогсонод... Энэ хадаа Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөе, Агууехэ Октябриин түүхэтэ илалтые хамгаалhан, граждан дайнда гадаадын дайсадые илажа гараhан хүнүүдтэ мүнхэ дурасхаал болгон табигдаhан памятник гээшэ.

Хизаарай промышленностиин, хүдөө ажахын, соёл культурын хүгжэлтэ түб хотодонь ехэ тодоор харагдана. Тэндэ машина байгуулга, металл болбосоруулга, судна барилга, металлурги, энергетикэ гэхэ мэтэ индустриин шухала һалбари олон. Энэ городто 100 гаран завод, фабрика хүдэлнэ.

Хабаровск—соёл культурын ехэ центр. Эндэ багшанарай, медицинскэ, түмэр замай дээдэ һургуулинууд бии. Хабаровскда кинотеатр ехэ олон. Эгээл томонь—«Гигант» кинотеатр. Тэрэнь үндэрөөрөө манай оперо, баледэй театрын шэнээн, досоогоо хэдэн залтай.

Түбхын түрүүндэ городой Сталинска районтой танилсаабди. Элитэ уран зохёолшо, «Наранай гарахын урда» гэжэ романай автор Николай Рогаль бидэниие тус районтой танилсуулба.

— Энэ 4—5 дабхар шэнэ гэрнүүдэй һуурида һаяхан хооhон тала байгаа һэн. Харыт, ямар ехэ квартал бодошоо гээшэб! Саананьутаа бааюулагша «Амуркабель» завод. Байрын шэнэ гэрнүүд, шэнэ үйлсэнүүд угаа олон. Энэ жэлэй эсэс болотор 125 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада үгтэхэ,—гэжэ экскурсант нүхэрнай шэнэ гэрнүүдые харахадаа хэлэнэ.

Хабаровска хизаарта ород, украин болон бусад яһатанhаа гадна, бага яһатан — нанайцууд, эвенкэнүүд, нивханууд, ульчанууд, үдэгеецүүд, ортон болон негидальцууд адли тэгшэ жаргалтай ажаһуудаг.

Эдэ арадууд мүнөө баян байдалтай, шанга шадалтай болонхой. «Красный Восток», «Новый путь», «Интернационал» колхозуудынь милионернүүд. Бага яһатанай дундаhаа өөhэдын хүдэлмэришэн анги урган гаража, хизаарайнгаа томо томо промышленна предприятинуудта ажаллана. Тэдэнэр өөhэдын интеллигенцитэй—багшанар, врачууд, партийна, советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй болоо. Эрхим хүбүүд, басагадынь советскэ соёл культурада хубитаяа оруулжа байгаа юм. Эвенк Агния Романова научна хүдэлмэри бэшэнэ, үдэгэй Кимонко, ульча Вальдю, нанайцууд Самар, Ходжер—уран зохёолшод, Бельда—дууша артист.

Бурят оронойшье арад зоной ажабайдалдал адляар энэ хизаарай бага яһатанай үдэр бүриин ажал, һуралсал, ажабайдал сэсэн мэргэн Коммунистическэ партиин ленинскэ национальна политикын толотомо илалтые харуулнал!

А. Мангатханов.

Балшыса баригдаба

Барилгын гурбадахи Управлениин эрхим дархан Анатолий Петров халаанайнгаа нормо амжалтатайгаар дүүргээд, хүхюу баяртай гэртээ бусажа ябаа һэн.

Гэнтэ тэрэниие хоёр хүн байлгажа, хубсаhаа тайлахые дурадхаба. Анатолиин хэды арсабашье, туhа боложо үгөөгүй, тонуулшад костюмынь абаад тэрьелшоо.

Энээн тухай удангүй милициин ахалагша сержант Мункоевта дуулгагдаа. Һэрэмжэтэй милиционер тэрэ дары мүрдэлгын хүдэлмэри эмхидхэжэ, хулгайшад Турбин, Дикий гэгшэдые бариба. Шалгажа үзэхэдэ, тэдэнэр урдань түрмэдэ һууhан, тонуул хэдэг хоёр байшоо.

Мүнөө тэдэнэр хуулиин харюусалгада дахин хабаадуулагдаа.

Хилын саанаhаа

Советскэ искусствын амжалта

ВЕНА, июлиин 29. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Концертнүүдые харуулдаг Венын эгээн ехэ зал—концертхаузай байшангай хажуудахи талмай болон үйлсэнүүдтэ байдаг регулировщигууд үсэгэлдэр үдэшэ ехээр ядалсаhан байгаа. Юуб гэхэдэ, концертхауз тээшэ городой алишье зүгhөө олон түмэн машинанууд ерэжэл, ерэжэл байгаа. Машинануудай олоороо һубарилдаhан дээрэhээ ябаган хүнүүд үйлсэ хүндэлэн гарахын тула удаан саг соо хүлеэхэ баатай болоо юм. Энэ үдэшын 8 часта концертхауз соо залуушуулай болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VII фестивальда хабаадалсажа байhан советскэ залуушуулай делегациин баяр ёhололой концерт болохо байгаа бшуу.

Хоёр мянган һууритай концертхаузай зал соо хүн зон дүүрэн байгаа. Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын статс-секретарь Грубхофер болон бусад хүнүүд, олон гүрэнүүдэй посольство болон түлөөлэлгэнүүдые толгойлогшод, тэрэ тоодо Советскэ Союзhаа Австрида байдаг элшэн сайд С. Г. Лапин, хани барисаанай австро-советскэ бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ профессор Глязер, Австриин коммунистическэ партиин түрүүлэгшэ И. Копплениг, Австриин компартиин ЦК-гэй секретарь Фюрнберг, Австриин искусствын элитэ ажал-ябуулагшад, фестивальда хабаадагшад, Вена городой хүн зон креслэ болон ложонуудта һуужа, концерт хараа.

Федеральна канцлер Ю. Раабай ложодо ерэжэ һуухадань, зал соо байhан хүнүүд үни удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаа.

Баяр ёhололой концерт эхилбэ. Москвагай залуушуулай симфоническа оркестрын гүйсэдхэhэн Шостаковичын «һайндэрэй увертюра» зал соо һүр жабхалантайгаар зэдэлнэ. Свердловско университедэй студентнүүдэй хор «Советскэ залуушуулай марш» ехэ һайнаар дуулаhан байна. Энэ дуунай һүүлээр ирагуу һайхан, сэдьхэл хүдэлгэмэ «Москва шадарай үдэшэ» гэжэ дуун сууряатаба. Зал соо һууhан олон яһатанай түлөөлэгшэд энэ дуу һайн мэдэхэ, тэрэниие ехээр дурладаг байба.

ССР Союзай Ехэ театрын баледэй артистнууд Екатерина Максимова, Владимир Васильев гэгшэд ехэ амжалтатайгаар хатар наадаа. Тэдэнэр «Парижай дүлэн» гэжэ Асафьевай баледhээ «Па-де-де» гээшые гүйсэдхөө. Ленинградай оперо, баледэй театрын артистнууд Алла Осипенко, Александр Грибов, мүн Ирина Колпакова, Борис Брегвадзе гэгшэдэй хатар наадахадань, зал соо һууhан хүнүүд ехэ һонирхон хараhан байна.

Киевэй оперно театрын солист Зоя Христич гэгшэ Вердиин «Трубадур» гэжэ опероhоо Элеонорын ари дуулаба. Зал соо нэрьемэ альга ташалган болоо.

Концертын түрүүшын отделени «Гаянэ» гэжэ Хачатурянай баледhээ абтаhан «һэлмэшэдэй танцаар» дүүрэбэ. Хүн зоной эрилтээр энэ хатар хоёр дахин гүйсэдхэгдэhэн байгаа. Залай алишье зүгтэ «Гоё, гоё!» гэhэн хашхаралдаан болоо.

Концертын хоёрдохи отделенидэ Воронежын ород арадай хорой танца харуулдаг бүлэг хүнүүд ехэ һайнаар хатаржа, зал соо һуугшадай дура сэдьхэлые ехээр хүдэлгэhэн байна. Воронежынхид «Гоё!», «Ехэ һайхан!» гэhэн хашхаралдаан болон нэрьемэ альга ташалган доро залуушуулай түрэ хуримай хатар хоёр дахин гүйсэдхэhэн байна. «Бахор» гэжэ узбек арадай хатарай ансамбль, арадай хатарай Башкириин ансамблиин наада табихада, зал соо һуугшад ехэ һонирхон хараhан байха юм.

«Украинын гопак» хатарагшадые харагшад тон ехэ баяртайгаар угтаа, юуб гэхэдэ Украинын арадай хорой танца табидаг бүлэгэй артистнууд ехэ амжалтатайгаар наадаа ха юм. Ажалай резервын һурагшадай табиhан хүхюун сэнгэлиг хатар мүн лэ хэдэн дахин харуулагдаhан байгаа.

Сценэ дээрэ советскэ Грузиин түлөөлэгшэд гарана. «Салхино» гэжэ хатарые тэдэнэр айхабтар хурдан түргэнөөр гүйсэдхэнэ. Энэ хатарые зал соо һуугшад ехэ һайнаар угтаhан байна. Мүн лэ «Гоё!» гэhэн хашхаралдаан зал соо баhа дахин дуулдана. Тиихэдэнь энэ хатарые хоёрдохёо гүйсэдхэхэ баатай болоhон байгаа.

Һүүлээрнь мүнөөдэрэй концертдэ хабаадаhан бүхы артистнар болон хүгжэмшэд сценэ дээрэ гаража, «Демократическа залуушуулай гимн» гэhэн дуу гоё һайханаар гүйсэдхөө. Зал соо һууhан 2 мянган хүнүүд энэ дуунай аялга дахан ород, немец, француз, араб, япон хэлэн дээрэ дуулалдаа. Залуушуулай гимнын һүүлшын үгэнүүд «Ура!» «Эб найрамдал, хани барисаан!» гэhэн хашхаралдаан доро гүйсэдхэгдөө. Һүүлээрнь концертхаузай үүдэнүүд нээгдэжэ, хүн зон үдэшын Венын үйлсэнүүдтэ гараа. Мүн эндэшье концертнүүд, бал, хүбүүд, басагадай тоо томшогүй олон уулзалга болон хөөрэлдөөнүүд болоо. Тиигэжэ Бүхэдэлхэйн фестивалиин гурбадахи үдэр дүүрээ.

Г. Драгунов.

Советскэ болон американска делегацинуудай түлөөлэгшэд фестивальда уулзаба

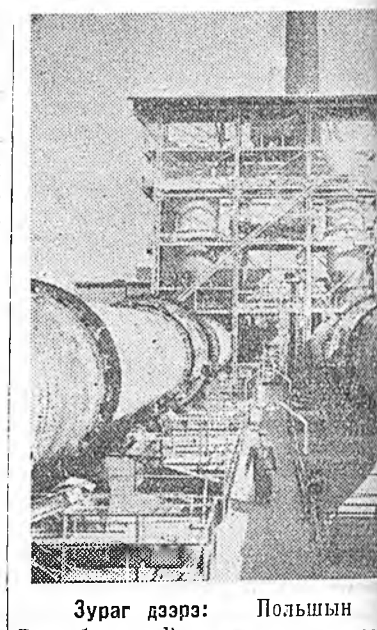
ВЕНА, июлиин 28. **(ТАСС-эй корр.)** Советскэ болон американска делегацинуудай түлөөлэгшэдэй уулзалга фестивалиин пресс-центрын байшангуудай нэгэн соо июлиин 28-да болоо. Тэрээндэ США-гэй болон СССР-эй 300 шахуу хүбүүд, басагад хабаадаhан байна.

Американска, советскэ делегацинуудай түлөөлэгшэд президиумэй столдо һуужа, стол дээрэнь советскэ болон американска тугханууд табяатай байба. Советскэ делегациин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн С. Романовский түрүүлэн үгэ абаба. США-гэй залуушуулай түлөөлэгшэдые тэрэ амаршалха зуураа, советскэ болон американска хүнүүдэй хоорондохи хани барисаае үргэдхэн бэхижүүлхэ шухала байна гэжэ хэлэбэ. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай амгалан тайбанаар ажаһууха байдалай илахын түлөө, СССР США хоёрой эбтэй эетэй ажаһуухын түлөө тэмсэнэбди гэжэ Романовский хэлэбэ. Хани нүхэд болоёл, хани барисаагаа бэхижүүлээл. Манай хани харилсаан энээнhээл болохо, ерээдүйн хүн түрэлтэн энээнhээл дулдыдаха байна. Дайлалданхаар үгэ буляалдажа байhамнай дээрэ байха. Хэрбээ дайн боложо, һүжэрхэ болоо һаа тандашье, бидэндэшье туйлай ехэ хохидол ушаруулха болоно бшуу.

Удаань Калифорниhоо ерэhэн негритян басаган Элсиа Симмз гэгшэ советскэ делегациин түлөөлэгшэдые амаршалаа. Советскэ болон американска хүнүүдэй хоорондохи хани барисаанай тон шухала байhан тухай тэрэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр хэлэбэ. «Американецууд болон ородуудай хоорондоо эбтэй хани барисаатай байжа шадахыень мүнөөдэрэймнай энэ манай уулзалга харуулна» гэhэн уряануудаар тэрэ хэлэhэн үгэеэ дүүргэбэ. Альга ташалга сууряатана.

Артистнуудай болон уран һайханай бүлгэмүүдтэ хабаадагшадай концерт эхилбэ. Советскэ болон американска дуушад, хатаршад сценэ дээрэ ээлжээлээд лэ гарана. Концертын һүүлдэ тэдэнэр бүлэг бүлэг боложо тараба. Тэрэ бүлэг бүхэндэнь американецууд, советскэ делегациин түлөөлэгшэд бии. Хөөрэлдөөн, үгэ буляалдаан эхилбэ. Нэгэ хэды болоод хоёр оронуудай залуушуулай түлөөлэгшэдэй мэнэ һаяхан концерт харуулhан байшангай урдахи үйлсэдэ ородууд, амерканецууд, украинецууд, грузинүүд гар гарhаа барисалдан ехэ бүлэг боложо, «Катюша» гэжэ ород дуу ехэ дэбжэлтэтэйгээр дуулаhан байна. Энэ хадаа үнэхөөрөө хани барисаанай уулзалга болоо.

Ю. Бажанов.

Зураг дээрэ: Польшын ... Республика. Визовадахи химическа...

ТАСС-эй фотохроника

Фуцзян провинциин промышленностиин хүгжэлтэ

ПЕКИН, июлиин 29. (Т... Фуцзянь провинцида шэнэ за... лон фабриканууд хойно хо... ашаглалгада үгтэжэ байна. Э... лэй түрүүшын хахадта тус п... цида промышленна томо 8 о... тэрэ тоодо жэлдээ 20 мянган... шэрэм, 100 мянган тонно бу... мянган тонно прокат үйлэдб... хүсэтэй металлургическа за... машина бүтээлгын болон хим... томо 2 заводуудай барилга д... дээ.

Энэ жэлэй түрүүшын хахад... харай мүн лэ долоон шэнэ... баригдаа, 484 километр утатай... се харгы бүтээгдээ. Түмэр... гол харгые провинциин фабри... лон заводуудтай холбоhон... замай нэгэ хэды харгы ашаг... да үгтөө.

Манолис Глезос... сүлөөлхэ!

СОФИ, июлиин 29. (Т... Болгариин телеграфна агент... мэдээсэhэнэй ёhоор, Манолис... зосые хамгаалха комитедтэ, э... рамдал хамгаалха националь... митедтэ хэдэн зуугаад бэшэг, ... леграмманууд орожо байhаар... бэшэг, телеграмманууд соо ... лис Глезосые болон Грециин ... патриодуудые сүлөөлхэ гэhэн ... гариин арадай үнэн зүб эрил... дүүлэгдэhэн байна. Буруу ш... бэри гаргаhандань эсэргүүсэh... руушаалга обороhодо туhалха... дуранай организациин центр... комитет мэдүүлээ. Тэрээнэй з... hэн телеграмма соо иигэжэ хэ... нэ. Метаксасын зохёоhон 375... хуули хэрэглэhэндэнь бидэнэр... шангаар буруушаанабди. Энэ... муухай хуули хэрэглэн, Гр... сүүд хадаа арадуудай хоорон... ни барисаа байгуулха һайн... хан сэдьхэлтэй хүнүүдые мү... байhанаа элиг элэн харуулаа... нэр бузар муухай, хуули ... шиидхэбэриие болиулха ... эрилтэ хэнэбди!

Грек арадта, тэрэнэй баат... тэмсэлдэ эгээл һайн һайхан ... хэлтэй байhанаа мэдүүлэн, «... гэжэ гидроэлектростанциин ... мэришэд болон алба хаагшад... жэ мэдүүлнэ:

Сүүдэй хойноhоо адаглан ха... байхадаа, бидэнэр юристнууд... шье һаа, гэмнэлгын худал ху... шиидхэбэриин шал буруу б... элитээр мэдээбди. Хүнүүдые ... нэгэн үзэл сурталтай бай... сүүдлэжэ болодоггүй юм. Би... абтаhан шиидхэбэриие болю... сүүдлүүлэгдэhэн хүнүүдые с... хэ гэhэн эрилтэ хэнэбди.

Грециин баатар хүнүүдые ... шье гэмгүйгөөр түрмэдэ хааh... рэгэй сүүдэй шиидхэбэридэ б... шаалга хэhэнээ тэрэшэлэн Д... рево городтохи Т. Ненковой н... жэтэ шахтануудай хүдэлмэр... бролон бусад олон коллект... мэдүүлhэн байна.

Англиин ажалшад Греци... патриодуудые сүлөөлхэ гэ... эрилтэ хэнэ

ЛОНДОН, июлиин 29. (ТА... Англиин профсоюзай болон ... ристнуудай организацинууд ... лис Глезосые, Грециин буса... риодуудые сүлөөлхын түлөө ... даг тэмсэлээ үргэлжэлүүлhээр...

Хэблэлэй мэдээсэhэнэй ... Сток-Ньюингтондохи (Лондон... шина бүтээдэг нэгэдэмэл проф... зай отделени Грециин элшэн са... телеграмма эльгээгээ. Энэ ... грамма соогоо Манолис Глезо... лон тэрэнэй нүхэдые дары сүлө... гэhэн эрилтэ хээ.

Арадтаяа хамтаржа, жаргалаа олоо

КИНО

Кино харагшад элитэ советскэ уран зохёолшо А. Толстойн «Зоболонгой далай» гэhэн номой удхаар найруулагдаhан, кинотрилогиин «Эгэшэ дүүнэр», «Арба наймадахи он» гэhэн хоёр серине хаража һонирхоо һэн. Эдэ хоёр кинокартина республикын бүхы кинотеатр, клубуудта юрын экран дээрэ харуулагдаhан юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ Улан-Үдэдэ «Прогресс» кинотеатрын үргэн экрантай болоhон хойно тус кинотрилогиин гурбадахи сери—«Бүрхэг үглөөгүүр» гэhэн үнгэтэ фильм городой ажалшадта харуулагдажа байна.

Сценариин автор Б. Чирсков, найруулан табигша Г. Рошаль, оператор Л. Косматов гэгшэдэй энэ романиие кинокартина болгохын тулада айхабтар ехэ ажал хүдэлмэри хэhэнэй ашаар романай социальна удхые, түхэл шэнжые шадамараар гаргаа.

«Эгэшэ дүүнэр», «Арбан наймадахи он», «Бүрхэг үглөөгүүр» гэhэн фильмнүүд соо граждан дайнай болон оронoo һэргээн бодхоолгын үенүүд харуулагдана.

Бүхы кинокартинын гол гол газарнуудта эгэшэ дүүнэр Булавинай Катя Даша хоёрой, инженер Телегинэй, офицер Рощиной хуби заяан тухай хэлэгдэнэ. Эдэнэрэй ажабайдал, хоорондын хани харилсаан үргэн ниитын ажабайдалай хубилалтанууд соогуур харуулагдана. А. Н. Толстойн романай энэ онсо түхэлыень зүбөөр гаргажа шадаhан фильмын авторнуудай габьяа тон ехэ.

Ород эхэнэрнүүд Катя Даша хоёрой поэтическэ образуудые артистканууд Руфина Нифонтова, Нина Веселовская гэгшэд уран гоёор гаргажа шадаа гэжэ тэмдэглэмээр. Р. Нифонтова Катиин зүрхэ сэдьхэл тон наринаар зураглан харуулаа. Петербургын дээдэ зиндаатанай байдалай бутархай жэжэ үзэгдэлнүүд Катиин толгойс манаруулна. Сагай эрхэ байдалай нүлөөн доро Катиин удаан боложо үзэл бодолоо хубилhаниие артистка тон зүбөөр харуулаа. Энэ эхэнэр түрүүшээр өөрынгөө ажабайдалай гол дутагдалнуудые багаханаар мэдэрдэг байhан аад, һүүлэй һүүлдэ гүнзэгыгөөр ойлгоо. Катида элдэб бэрхэшээлтэ үенүүд тудалдана. Баян хүнэй басаганай ажабайдалhаа эхилээд, үлэн хооhон үдэрнүүд, баhуулха, доромжолуулха гэхэ мэтые дабажа гараhан ород эхэнэрэй абари зангые артистка үнэншэмэ зүбөөр наадаба. Актриса үгэшье хэлэнгүй өөрынгөө героиниин бүхы һанал бодолые гаргана гээшэ гү гэжэ һанахаар.

Кинодо түрүүшынхеэ наадажа байгаашье һаа, артистка Н. Веселовская Дашын һайшаама налархай образые зүбөөр наадаа. Дашын үнэн сэхээр ажал хээд, өөрынгөө дуратай хэрэгтэ шуналтайгаар хандадагыень мүн лэ шадамараар гүйсэдхэнэ. Шархатаhан Телегинтэй уулзаха үедөө Катиин зүрхэ сэдьхэлээ баясан, сэнгэн байhые, энэ эхэнэрэй ямар гүнзэгы бодолтой байhаниие хаража урмашахаар.

Октябриин революци, граждан дайн ородой интеллигенциие хоёр ондоо үзэлтэй болгон хубаажархёо. Нэгэ зариманиинь хуушан засагтаа этигэhээр, нүгөөдүүлынь революциин хэрэгтэ найдажа, арадтаяа нэгэн зэргэдэ жагсахаяа тэгүүлнэ.

Ондо ондоо замаар Телегин Рощин хоёр революциин талада ороно. Ажалша интеллигент Телегин революциие тон анхаралтайгаар угтана. Юундэб гэхэдэ, хуушан засаг түрые бута сохихо революциин хэрэгэй түрүү үүргые һайн мэдэдэг байгаа.

Хэдышье бэрхэшээлтэ сагуудай болоо һаань, Росси хэзээшье үгы болохогүй, Росси энэ хүндэ хүшэр ажабайдалые илан гараад, һаруул һайхан замда орохо гэжэ Телегин этигэнэ. «Росси олон лэ ядаралта байдалда ортобошье, һалан һалаагүй даа» гэжэ Россимнай үгы хэгдэхэнь гэhэн бодолтойгоор революциие угтаhан Рощинтой Телегин арсалдана. Революциин түрүүшын үдэрнүүдhээ хойшо хүдэлмэришэн-коммунистнуудай нүлөөн доро орожо, революциин талые баримталhан ородой интеллигент Телегинэй образые В. Медведев тон һонирхолтойгоор гүйсэдхөө. Зарим газарнуудта В. Медведев хэтэрхүү интеллигент түхэлтэй, Телегинэй образой гансал талые барин наадаашье һаа, юрэнхы дээрэ үнэншэмэ образ гаргаа.

А. Толстойн роман соохи эгээл хүшэр образ—Рощиной образ болоно. Рощиной образые кинодо харуулхын түлөө ехэхэн лэ бэлиг шадабари хэрэгтэй. Тиигэбэшье энэ образые наадахадаа артист Н. Гриценко зориhоноо бэелүүлээ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Рощин—ородой армиин шэн зоригтой офицер. Революциин эхилхэдэ ород гүрэмнай иигээд лэ унажа һалаба гэжэ ехээр зобоно. Түрүүшээр Рощин большевигууд, пролетаринар Россимнай уналгые түргэдхэнэ гэжэ һанаад, тэдэниие үзэн ядана. Рощиниие зураглахадаа артист тэрэнэй хүсэл эрмэлзэлгые, даруу зантайе харуулна. Үни удаан зобоhон, тулиhанай һүүлээр Рощин зол жаргал гээшэ арадаймнай талада, тиимэhээ арадтаяал хамта ябаха шухала гэжэ ойлгоно. Тэрээнhээ урда Рощин сагаантанай сэрэгтэ гү, али Махно, Левка Задов гэжэ бандидуудай һүрэгтэ ябахадаа, ямаршье алад холын зорилгогүй, гансал дээрмэ тонуул хээд ябадаг байhаниинь элирнэ. Революциин түлөөлэгшэд—большевик Чугайтай, комсомол басаган Маруситай уулзажа, үнэн зүрхэнhөө хөөрэлдэжэ, Рощин революциин тала руу шэлжэн ороно. Эдэнэр лэ Рощиндо нюдыень нээжэ үгөө. Фильмын һүүлшын кадрнуудта Рощиной үнэн зүрхэнhөө Катида иигэжэ хэлэхыень кино харагшад һонирхоно: «Ши ойлгоно гүш, адхарhан шуhамнай, үни удаан абяа аниргүй ябаhан он жэлнүүд ямар ехэ харгы зам нээгээб. Иигээд Эхэ ороноо тон ондоо сэнгэлиг һайхан орон болгохын түлөө оролдохобди. Энэ хадаа—минии нютаг. Энэ хадаа—Россимни».

«Бүрхэг үглөөгүүр» гэhэн картинада юрын ород хүнүүдэй образууд ехэхэн һуури эзэлнэ. Энэнь тон шухала. «Эгэшэ дүүнэр» гэhэн түрүүшын серидэ ородой интеллигентнэр ехэнхи һуури эзэлээ. Хүдэлмэришэд (Рублевууд) зааханаар лэ харуулагдаа.

Мэдээжэ артист Борис Андреевэй гүйсэдхэhэн матрос Чугайн образ мартагдашагүй. Андреев өөрынгөө геройн баатарлиг зоригтой большевик байhыень зүбөөр харуулна. Хэрбээ «Арба наймадахи он» соо Иван Горагай (артист В. Авдюшко), тэрэнэй һамганай (артистка М. Булгакова) образууд багаханаар харуулагдаhан байгаа һаа, «Бүрхэг үглөөгүүр» соо ехэхэн һуури эзэлнэ. Артистнууд В. Авдюшко, М. Булгакова гэгшэд ажабайдалайнгаа бүрин эрхэтэ эзэд болоhон юрын ород хүнүүдэй образуудые шадамар бэрхээр наадана.

Комсомол басаган Марусиин ролине кинодо түрүүшынхеэ наадаhан артистка Н. Кустинская мүн лэ шадамараар гүйсэдхэбэ. Зол жаргал тухай хэлэhэн үгэ сеонь хэды ехэ найдабари, хүсэ шадал бииб!

Артистка Л. Соколова таряашан эхэнэр Анисиин образые бэрхээр наадаа.

Эдэ баатарлиг хүнүүд гэрэлтэ һайхан ерээдүйдөө лаб этигэдэг туладаа олон дабхар гасалан зоболон дабажа гарана ха юм.

Фильм соо революцида эсэргүү хүнүүдэй образууд мүн лэ элеэр харуулагдана.

Н. Дампилов.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции редактора —46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров —40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01104. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5...